

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI KÖZGYŰLÉS
ELNÖKE

HATÁROZATI JAVASLAT
a Vármegyei Közgyűlésnek
Jász-Nagykun-Szolnok vármegye mezőgazdaságának helyzetéről
szóló tájékoztatókhoz

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Közgyűlés
...../2023. (XII.8.) számú határozata Jász-Nagykun-Szolnok vármegye
mezőgazdaságának helyzetéről

1. A Vármegyei Közgyűlés a vármegye mezőgazdaságának helyzetéről szóló tájékoztatókat a **melléklet** szerinti tartalommal megtárgyalta és az azokban foglaltakat tudomásul veszi.
2. A Vármegyei Közgyűlés megköszöni a tájékoztató elkészítését a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Igazgatóságának és a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztályának.

Erről:

1. vármegyei közgyűlés tisztségviselői
 2. vármegyei címzetes főjegyző
 3. irodavezetők
 4. Dr. Berkó Attila főispán, Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal
 5. Hubai Imre Csaba vármegyei elnök, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Igazgatóság
 6. Kiss Róbert vármegyei igazgató, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Igazgatóság
 7. Juhász Rita, Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály vezetője
- értesülnek.**

Szolnok, 2023. november 28.

Hubai Imre

Készítette: .....

Kormos Livia
testületi referens

Ellenőrizte: .....

Dr. Molnár Zoltán
vármegyei aljegyző, irodavezető

A határozati javaslat törvényes:

Rentzné Dr. Bezdán Edit
vármegyei címzetes főjegyző

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYE

MEZŐGAZDASÁGÁNAK HELYZETE

2023.

**NEMZETI
AGRÁRGAZDASÁGI
KAMARA**

**Készítette: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Igazgatósága**

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye mezőgazdasági termelésének általános jellemzői

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye az ország egyik legnagyobb vármegyéje, itt található az ország mezőgazdasági hasznosítású földterületeinek mintegy ötöde. Tökéletes síkság lévén kedvezőek a mezőgazdasági adottságai, azonban szélsőséges vonásokat mutat az éghajlata – kevés és egyenetlen eloszlású a csapadék, gyakori a szárazság és az aszály – és visszatérő probléma a belvíz. Ezek alapján elmondható, hogy a gazdálkodóknak általában szélsőséges időjárási körülményekkel kell szembe nézniük, amit az elmúlt években tapasztalható globális felmelegedés még inkább felerősített.

A vármegye mezőgazdaságát ágazati szinten áttekintve megállapítható, hogy a növénytermesztési ágazatok közül meghatározó a búza-, a kukorica-, a napraforgó- és ipari növények termesztése, míg az állattenyésztési ágazatok közül a szarvasmarha-, a baromfi-, a sertés- és a juhtenyésztés jellemző a vármegyében. A Jászságban, valamint a Tiszazugban szabadföldön és termesztő berendezésekben jelentős volumenben folyik zöldség-, gyümölcs-, és szőlőtermesztés.

A vármegye területének teljes területe 558 000 hektár, melynek döntő hányadát a szántó művelési ágú területek jelenti. Ezen területek nagysága meghaladja a 350 000 hektáros nagyságrendet. A művelési ágak megoszlását az 1. táblázat mutatja hektárban.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye területe	558 000 ha
Mezőgazdasági terület	415 718 ha
ebből szántó	375 980 ha
gyep	33 282 ha
halastó	1 900 ha
nádas	1 581 ha
szőlő	1 330 ha
gyümölcsös	1 645 ha
Erdő	31 379 ha
Egyéb	110 903 ha

1. táblázat: Jász-Nagykun Szolnok vármegye területének művelési ágak szerinti megoszlása

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

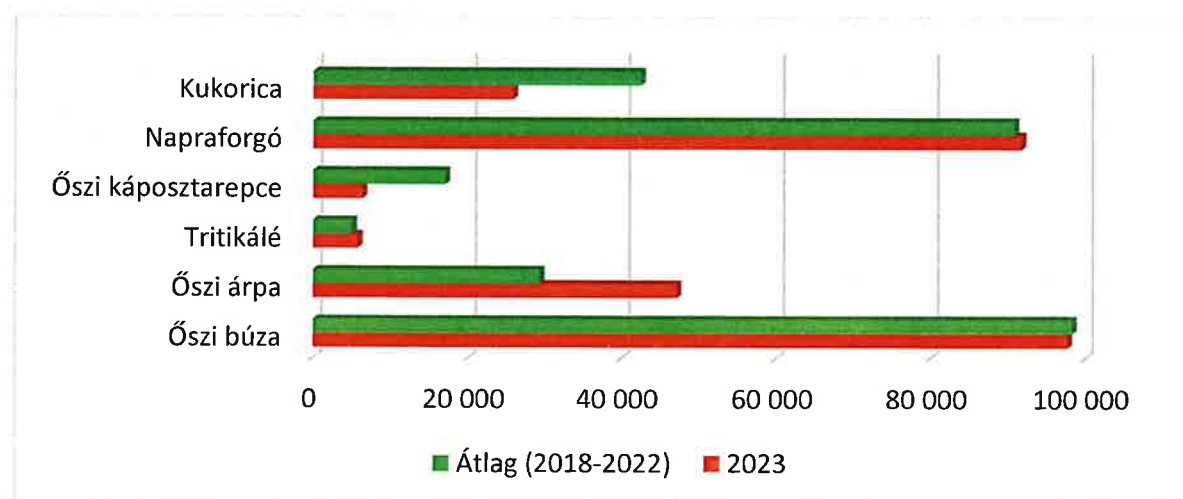
A mezőgazdaság volumene évtizedek óta meghatározó a vármegyében, amit jól mutat a GDP-hez való hozzájárulás aránya. Országosan 4%, míg vármegyei szinten megközelítőleg 10% a mezőgazdaságnak az aránya. A Központi Statisztikai Hivatal (a

továbbiakban: KSH) adatai alapján 2023. június 30-án a vármegyében mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozó önálló vállalkozások száma 21 973 (beleértve az őstermelőket), ami 0,6 %-os bővülést jelent az előző évhez képest. A társas vállalkozások száma 673 db, ami szintén az előző évhez viszonyítva közel 1,5 %-os növekedés jelent. A fenti adatokból is látható, hogy számukat tekintve az egyéni gazdaságok a meghatározóbbak a mezőgazdasági termelés szempontjából. A mezőgazdaságban alkalmazottak száma a KSH közlése szerint 2023. I. félévi adatok alapján 5 125 főre tehető.

Az új jogszabályi környezet folytán az őstermelők, az őstermelők családi gazdaságai és a családi mezőgazdasági társaságok, mint új gazdálkodási forma kezdték meg működésüket 2021. január 1-től. Ennek következtében megnövekedett az őstermelőként gazdálkodók száma, amely már megközelíti a 20 000 főt a vármegyében. Az őstermelők családi gazdaság száma több mint 3 000 db, míg jelenleg 9 db családi mezőgazdasági társaság működik Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében. Jelentős továbbra a mezőgazdasági termékfeldolgozást folytató kistermelők tétszáma. E gazdaságokban prémium minőségű kézműves élelmiszereket állítanak elő, melyeket az időszakosan 4 helyszínen tartott termelői piacokon tudnak értékesíteni.

I. Szántóföldi növénytermesztés

A mezőgazdaságilag művelhető szántóterületen a legnagyobb arányt a gabonafélék (őszi búza, kukorica, őszi árpa, tritikálé, zab, rozs), valamint az olajos növények (napraforgó, repce) képviselik. A jelentősebb növények termőterületét a 2023-as év és az elmúlt évek átlagának vonatkozásában az 1. ábra mutatja hektárban.

1. ábra: A jelentősebb területtel bíró növények termőterülete (hektár)

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

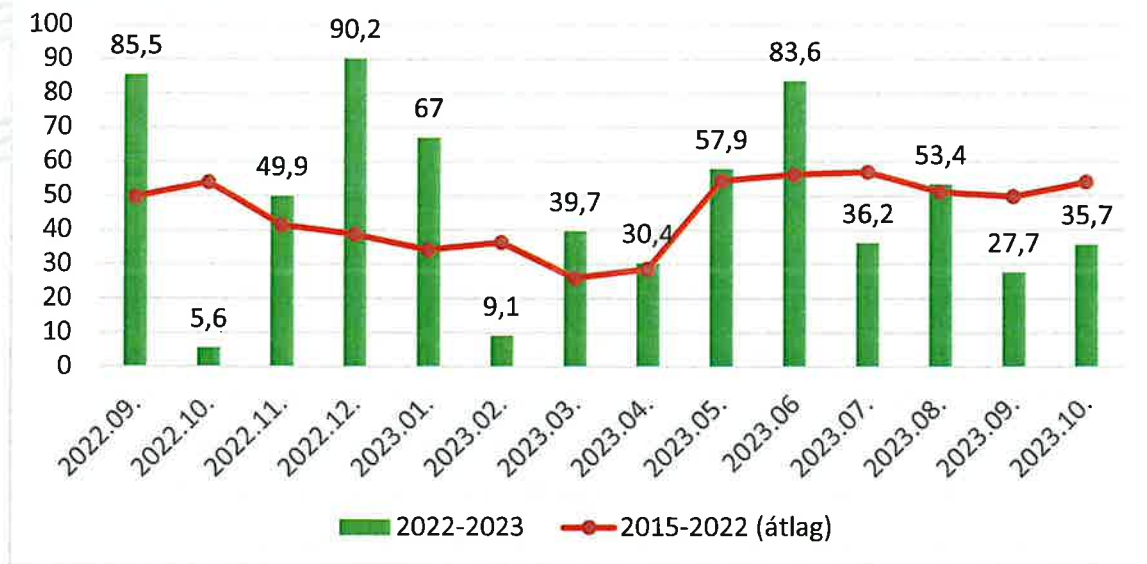

A nagyüzemi termelés mellett, igen jelentős a kis- és közepes gazdaságok száma. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a mezőgazdasági gazdaságszerkezeti összeírás alapján 25 hektáros birtokokon gazdálkodtak az egyéni gazdaságok és a gazdasági szervezetek. Ha csak az egyéni gazdaságok által használt mezőgazdasági területeket vizsgálták, akkor az átlagos birtokméret 15 hektárra csökkent. Ettől függetlenül kijelenthető, hogy a hazai mezőgazdaságban a rendszerváltást követő időszak óta egy természetes koncentráció zajlik, amit főként a kisgazdaságok számának csökkenése okoz. A KSH 2020-as agrárcenzus eredményeit összefoglaló kiadványa alapján, megállapítható, hogy a közép méretű gazdaságok súlya erősödik, a kis gazdaságok többsége az 50-300 hektár üzemméret felé tart.

A vármegyében jelentős az öntözhető területek nagysága, az öntözésre feljogosító vízjogi engedéllyel pedig közel 1 500 termelő rendelkezik. Ennek köszönhetően számottevő területet képvisel vármegyénkben a különböző növényfajok vetőmagtermesztése is (kalászosok, hibridkukorica, napraforgó), az ország kukorica vetőmag-előállító területének 40%-a itt található. Külön sajátossága a vármegyének a rizstermesztés. Kisújszállás térségében fehér rizst 1 000-1 500 hektáron, míg az országban egyedülként indián rizst, mintegy 1 000 hektár területen termesztenek.

Időjárási helyzetkép

A mögöttünk hagyott esztendő a rendkívüli aszály éveként nevesíthető. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében 2022-ben csupán 393,5 mm csapadék hullott. Az elmúlt esztendő problémáit tovább súlyosbította az a tény, hogy 2021 szintén aszályos év volt., Két egymást követő csapadékhányos esztendőre legutóbb egy évtizede volt példa térségünkben. A 2023-as esztendőben október végéig 440,7 mm csapadékot mértek térségünkben. Novemberben és decemberben is csapadékos időjárást jeleznek előre, azonban az a tendencia továbbra is megfigyelhető, hogy vármegyénkben több hónapban is a sokéves átlagtól kevesebb csapadék hull, míg a havi átlaghőmérsékletek és a nyári hónapokban a hőségnapok száma folyamatosan emelkedik. A vármegyei csapadékmennyiséget a 2022/2023-as gazdálkodási év és az elmúlt évek átlagának vonatkozásában az 2. ábra mutatja mm-ben.

2. ábra: Vármegyei havi csapadékmennyiség 2022. 09. 01-től 2023. 10. 31-ig (mm)

Forrás: KÖTIVIZIG

Az őszi vetésű növényekre 2022 szeptemberétől az időjárás tartós megváltozása kedvezően hatott az elmúlt esztendő ezen időszakához képest. A csapadék hatására az őszi káposztarepce és az őszi gabonák kikeltek, és az állományok kellően megerősödve mentek a téli időszakba. December és január hónapban szintén több csapadék hullott a sok éves átlaghoz képest, ami által a termőtalajban tárolt víz készlet időarányosan megfelelő volt, de nem pótolta az elmúlt két év legalább 300-400 mm csapadék elmaradását. Sokat mondó adat, hogy a hőmérséklet szempontjából 2023 januárja a második legenyhébb január volt az 1946-os esztendő óta vármegyénkben. Télen a napközben mérhető +6 fok feletti hőmérséklet és az elmaradt éjszakai fagyok nem kedveztek a gabonák biológiai igényének, hiszen a jó minőségű, magas siker tartalmú gabonaterméshez tartósan fagyos időjárásra lenne szükség. Februártól visszatért a korábbi évekhez hasonló csapadékmentes időjárás, bár többször is előfordult, hogy néhány zivatar elérte térségünket, (ami legtöbbször csak hátráltatta a mezőgazdasági munkákat), de a teljes vármegyét áztató esőre késő tavaszig kellett várni. Az év ezen időszakában a szárazabb idő ellenére az őszi vetésű növények fejlődése és a kapásnövények vetése folyamatosan zajlott, a talajhőmérséklet és a nedvességtartalom optimális volt a növények kelése számára. Nyáron a kalászos növények betakarításakor többször is heves záporok, zivatarok hátráltatták a betakarítási munkákat. A hirtelen leesett nagy mennyiségű csapadék ellenére a kapásnövények termésátlaga lényegesen elmaradt a várt mennyiségtől, mivel a havi átlaghőmérsékletek jóval magasabbak voltak a sokéves értékeknél és a hőségnapok száma is megemelkedett, ami kedvezőtlenül befolyásolta a növények fejlődését. A

jelenlegi adatok alapján október hónapban és november közepéig is elegendő csapadék hullott a növények keléséhez, azonban a talajok mélyebb rétegei továbbra is szárazak, amin csak a bőséges téli csapadék segíthet a továbbiakban.

Őszi vetésű kultúrák

Az elmúlt év őszén, szeptemberben hullott csapadék hatására ideális, aprómorzsás magágyat lehetett készíteni az őszi kalászos növények vetése előtt. Az október eleji vetések esetében a szemek csírázása és a növények kelése a nedves talajviszonyok mellett 1-2 héten belül megtörtént, míg az október második felében vetett szemek már száraz talajba kerültek, így a kelésük sokkal vontatottabbá vált. A novemberi és decemberi nagyobb mennyiségű csapadék hatására a növények kikeltek és az állományok kellően megerősödve mentek a télbe. A tavaszi változékony időjárást a növények jól viselték, áprilisban a kalászosokon megjelent a zászlóslevél. Mivel többször is heves zivatarok, záporok érték el térségünket ezen időszakban, a gazdálkodóknak a gyomírtás mellett gombabetegségek ellen is kiemelten kellett védekezni (sárgarozsda, kalászfuzárium). Az aratást több esetben viharok akadályozták, amit sokszor felhőszakadás is kísért, így a betakarítási munkák lokálisan elhúzódtak július végéig, azonban összeségében elmondható bár a tavalyi évhez képest sokkal jobb termésmennyiségeket realizáltak a gazdálkodók, a várt átlagtermések elmaradtak a fontosabb növényfajok tekintetében.

Az **őszi búza** vetésterülete 97 804 hektár volt 2023-ban. Jelenleg is ez a legjelentősebb, legnagyobb területen termelt növényfaj vármegyénkben, aminek a vetésterület nagyságrendje évek óta gyakorlatilag változatlan. A megtermelt búza termésmennyisége 553 042 tonna, míg a termésátlag 5,65 t/ha lett. A minőségről elmondható, hogy csak kisebb mennyiségű javító és malomi búza termelt, döntő többségben takarmány minőségű búzát tudtak beszállítani a gazdák, amit nehéz eladni a jelenlegi gazdasági helyzetben. A térségben a takarmány búzát 55 000-60 000 Ft/t értékben tudták értékesíteni gazdák, míg a jobb minőségű búzát 60 000-65 000 Ft/t értékben. A ráfordításokhoz képest nem elégedettek a gazdálkodók az árakkal, illetve az akadozó felvásárlás okozott gondot. Emiatt a tárolóval rendelkezők a betárolás mellett döntöttek, a későbbi jobb árak reményében. A legjellemzőbb mégis az volt, hogy a helyi felvásárlók árait figyelve a termelők, ha tudták, aratás alatt beszállították és értékesítették a terményt. Az **őszi árpa** vetésterülete a kukorica és az őszi káposztarepce kárára már évek óta nagyobb arányt képvisel a vármegyei vetésszerkezetben, a területe 47 197 hektár volt 2023-ban. Az 5,88 t/ha átlaghozam

mellett a teljes betakarított termésmennyiség 277 466 tonna volt. Az értékesítési ár a búzához hasonlóan rendkívül alacsony volt, 38 000-43 000 Ft/t áron tudták értékesíteni a gazdák az árpát. Bár az időjárás a tavalyi évhez képest kedvezően alakult, ezen értékesítési árak mellett kijelenthető, hogy bármely takarmánynövény esetében a gazdálkodás veszteséges, hiszen a gazdálkodás során felemerülő költségek növekedése – beleértve az inputanyagok áremelkedését – jelenleg is folyamatos. Az **őszi káposztarepce** vetésterülete folyamatosan csökkent az elmúlt években, idén mindössze már 6 384 hektáron termesztettek a gazdák. Bár több eső hullott 2022 őszén az elmúlt esztendőkhöz képest, azonban nyár végi csapadékhiány miatt a növények kelése jórészt hiányos, a növények kezdeti fejlődése pedig nagyon vontatott volt. A tavalyi évhez hasonlóan több helyen előfordult, hogy nem megfelelő fejlettségű volt a növényállomány, ezáltal kitárcsázásra került a kultúra. A termesztési nehézségek ellenére átlaghozama 2,95 t/ha volt, a betakarított termésmennyiség 18 839 tonna. A **rozs** esetében 1 637 hektárt foglalt el a termést adó terület. Az utóbbi években vármegyénkben egyre inkább zöldtakarmánnyként, szenázsnak hasznosítják, kevés gazdálkodó takarítja már be szemesen. A teljes betakarított mennyiség 6 630 tonna volt 4,05 t/ha átlaghozam mellett. A **tritikálé** betakarított területe 5 797 hektár volt. Vetésterülete kis mértékben nőtt az előző évekhez képest. A termésátlag 5,71 t/ha lett, a termésmennyiség pedig 33 113 tonna.

Tavaszi vetésű kultúrák

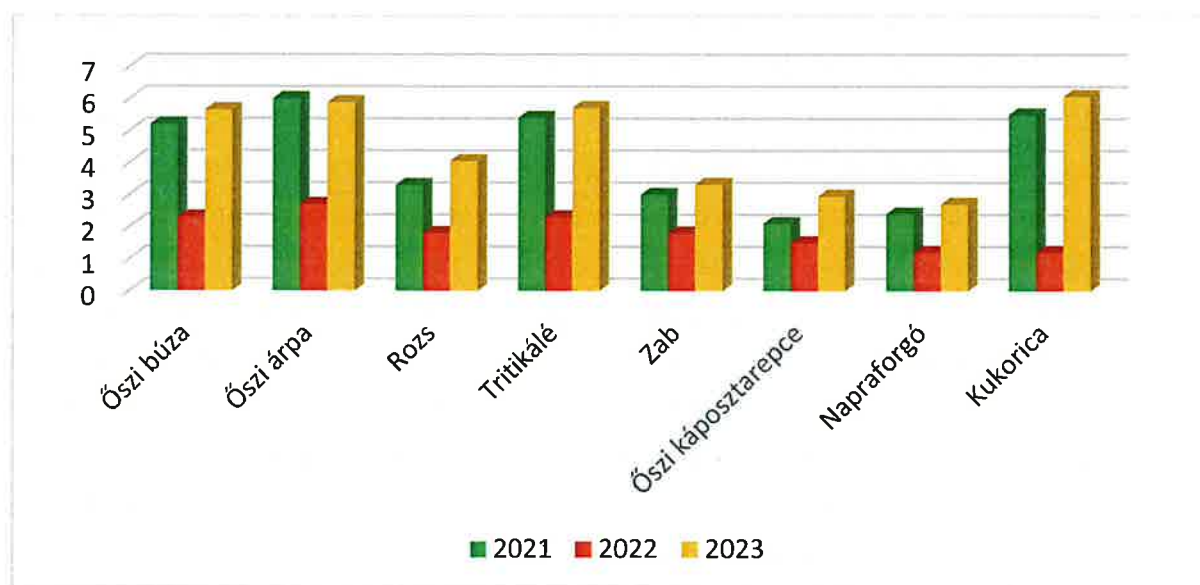
A tavaszi munkálatokat a száraz talajviszonyok miatt ideális ütemben el tudták végezni a gazdálkodók, a korai vetésű növényeket már február végén, március elején elvetették, míg a kapásnövényeket április végén, május elején. A tavaszi változékony időjárás ellenére a talajhőmérséklet és a nedvességtartalom optimális volt a növények kelése számára, azonban a napraforgó állományokban a mezei aszat, a kukorica táblákon pedig a fenyércirok ellen már május végén szükségessé váltak a gyomirtó kezelések. A nyári lokális zivatarok, záporok során leesett nagy mennyiségű csapadék ellenére talaj nedvességtartalma a felső 50 cm-es rétegben kritikusan alacsony szintre csökkent a nyár végére. A csapadékhiányhoz társult még egy rendkívül magas légköri aszály és nagyon erős napsugárzás magas UV indexszel. A napraforgó esetében nyár közepi hőségek akadályozták a virágzás utáni szemképződést, így a tányérok telítettsége változó képet mutatott, melyet tovább súlyosbított a madarak kártétele, míg a kukorica esetében augusztus végén már több helyen felsült állományokat lehetett találni. A tartós meleg nem kedvezett a kultúrának, a tápanyagbeépülés sok

esetben megakadt, így a kezdeti 2-3 csőből sok esetben csak egyet volt képes a növény megfelelően felnevelni. Ennek megfelelően a termésátlagok több esetben elmaradtak a várt szinttől.

A tavaszi vetésű növények közül Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében 91 838 hektáron vetettek **napraforgót**. A nyár végi hőhullám gyorsította a növény érését, így a vártnál korábban, augusztus végén elkezdődött a napraforgó aratása, ami október elejére be is fejeződött. A vetett területen 247 603 tonna napraforgót takarítottak be, 2,69 t/ha átlaghozam mellett. A minőséggel adódtak problémák, azonban ennél a növénynél is a legnagyobb gondot az akadozó értékesítés jelenti, hiszen a felvásárlók, feldolgozó üzemek már a betakarítási időszak elején is több esetben már csak novemberi-decemberi szállítással tudták vállalni felvásárlást 95 000-115 000 Ft/t áron. **Kukoricát** 2023-ban 25 933 hektáron vetettek a gazdák, amiből 2 570 hektáron egyáltalán nem történt meg a nyári aszály miatt a szemképződés, ezeket a területek kitarcsázták, esetleg silózással hasznosították. A betakarított területnagyság 23 363 hektár volt. Az összes termésmennyiség 141 922 tonna, így az átlaghozam 6,07 t/ha. A száraz idő miatt a betakarított termény nedvességtartalma megfelelő volt a tároláshoz, viszont a felvásárlási árak alakulása itt sem voltak kedvezőek, az aratás közben folyamatosan csökkentek, 40 000-60 000 Ft körül alakult a tonnánkénti ára. Vármegyénkben az elmúlt években a **cukorrépa** vetésterülete az ezredfordulóhoz képest elhanyagolható vált (165 hektár), a jelenlegi az akkori vetésterület 3%-a. Sajnos a kis területen megtermett cukorrépa értékesítése is gondot okoz, mivel a répatesteket megtámadó *Macrophomina phaseolina* nevű betegség miatt a betakarítást követően elkezdt rothadni a répatest, s így azt cukorgyár nem vásárolja fel. Értékesítésre alkalmatlannak találtak eddig 74 hektárt, a többit megpróbálják a hűvösebb időszakban betakarítani, reménykedve a gomba pusztításának lassulásában. A **burgonya** esetében augusztus utolsó hetében a gumó felszedése, becsákolása elkezdődött és be is fejeződött szeptember elejére. A betakarított területen (38 hektáron) 938 tonna termés realizálódott, 25,00 t/ha átlaghozam mellett. A növényt a nyári melegben folyamatosan öntözni kellett, és idén is gombabetegségek és a levéltetvek ellen volt szükséges védekezni. A **szója** vetésterülete 918 hektár volt, betakarítása szeptember utolsó napjaiban kezdődött, október első dekádjára be is fejeződött. A nyári váltakozó időjárást a növény megviselte, az oldalágak kifejlődése hiányos lett, ami hozamcsökkenést okozott. Ahol tudták a növényt megöntözték, emiatt vannak különbségek a termésátlagokban. A hozam 3 075 tonna lett (3,35 t/ha). Külön sajátossága Jász-Nagykun-Szolnok vármegyének, hogy nagyüzemi területen folyik a rizstermelés, idén is több mint 1 000 hektáron termesztettek **indian rizst** és **fehér rizst**

a gazdák. Mindkét növény esetében elmondható, hogy a magas órájú napfénytartam, a megfelelő vízellátottság, az időbeni vegyszerezés és az optimális tápanyag utánpótlás kedvezett a növény fejlődésének. Az indián rizs termésátlaga 0,90 t/ha lett 790 hektáron, míg a fehér rizs 4,00 t/ha 1045 hektáron. A **tavaszi árpa** vetésterülete az idei évben 798 hektár volt. Kora tavasszal a vetést időben el lehetett végezni a száraz idő miatt, azonban a csapadékhiány miatt kelése és fejlődése rendkívül vontatott volt. A termésmennyiség 3 990 tonna lett, az átlaghozam 5,00 tonna/hektár. A **tavaszi zabot** 1 746 hektáron vetettek idén a gazdálkodók és 3,32 t/ha átlagtermés mellett 5 791 tonna lett a termésmennyiség. A **magborsó** 327 hektárt foglalt el a vetésszerkezetből, 2,63 tonna hektár lett az átlagtermés, a teljes termésmennyiség 860 tonna. A 2021-es, 2022-es és 2023-as évben a 3. ábra mutatja a főbb termesztett növények termésátlagait.

3. ábra: A főbb termesztett növények termésátlagai (t/ha)

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Őszi vetési és talaj-előkészítési munkák 2023

A vármegye gazdálkodói ősszel 159 401 hektáron terveztek őszi vetésű növényeket. A támogatási jogszabályban előírt változások miatt a talajtakarás biztosítása megnehezítette a talajelőkészítési munkálatok ütemezését, így az őszi kalászosok magágykészítés munkálatai is csak szeptember végén kezdődtek meg, és október végéig ki is tartottak. Sok esetben azonban a talaj nedvességtartalma nem tette lehetővé a megfelelő állagú magágy elkészültét, több munkamenetre volt helyenként szükség. A főbb növényfajok esetében a vetési munkák állását a 2. táblázat tartalmazza.

Növényfaj	Vetési szándék (ha)	Elvégzett munka (ha)	Teljesítés (%)
Őszi káposztarepce	8 187	8 187	100
Őszi árpa	36 752	36 752	100
Őszi búza	107 852	90 270	84
Rozs	1 040	1 040	100
Tritikálé	5 570	5 570	100

2. táblázat: Az őszi vetési munkák állása Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Őszi árpa esetében november elejére végeztek a vetési munkákkal a termelők, viszont őszi búza esetében még nincs minden eltervezett hektár bevetve, a vetőmag egy része még zsákban van. Ha esetlegesen az időjárás engedi, akkor még az idén ezeket a területeket bevetik, ha nem, akkor már csak tavaszi kultúrák telepítésére lesz lehetősége a gazdálkodóknak. Az elmúlt hetekben hullott eső kizöldítette a határt, amennyiben pár hétig még enyhe őszi időnk lesz, közepes-jó állapotban kerülnek a téli időszakba. Még szeptember elején a repcék elvetésre kerültek, azonban a megfelelő csapadék nélkül vontatottan keltek az állományok nagy része, vagy ki sem keltek. A 6-8 leveles állapotban lévő repcék már túl vannak több rovarölőszeres kezelésen a repcedarázs álhernyó intenzív megjelenése miatt. Továbbra is hatalmas problémát jelent a térségben a mezei pocok populáció elleni védekezés, ami az év folyamán rendkívül elszaporodott, így súlyos károkat okozva a gazdáknak. A gradáció az egész országra kiterjedően veszélyeztet minden ősszel vetett táblát, valamint a lucernákat, a zöld ugarokat, és a még meg nem mozgatott területeket is. A tavaszi növények alá szánt talajműveleteket (szántás, lazítás) csak október végén tudták elkezdni a gazdálkodók, így a kedvező időjárási körülmények miatt a mezei pocok folyamatosan szaporodik, csak igen intenzív védekezéssel állítható meg a további terjedés.

II. Kertészet

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a mezőgazdaságilag művelt területnek mindössze 2-3%-át foglalják el kertészeti kultúrák. Évenként kis mértékben ingadozóan 5-7 ezer hektáron termesztünk zöldséget, melynek döntő része szántóföldi zöldség, a gyümölcs termőterülete meghaladja az 1 500 hektárt, de a korábban ugyanekkora területen művelt szőlő mára 1 000 hektár alá csökkent. A legjelentősebb zöldség-gyümölcs termőterületek a Jászságban és Tiszazugban találhatók.

Zöldségtermesztés

Vármegyénk zöldségtermő területének nagyrészen konzervipari növényeket termesztene. Ennek oka, hogy mind a csemegekukorica és a zöldborsó jól illeszthető a szántóföldi növénytermesztés vetésszerkezetébe. A gazdálkodók manapság már jellemzően korszerű technológiával, öntözött területeken tudják termeszteni ezen növényeket a feldolgozók által elvárt követelmények alapján, a terméket pedig meghatározott áron tudják értékesíteni a környékbeli gyáraknak. A zöldségfajok területi megoszlását a 4. ábra mutatja be.

4. ábra: Zöldségfélék területi megoszlása

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Míg a múlt évben a rendkívüli aszály komoly veszteséget okozott a hazai zöldség termelőknek, addig idén az időjárási körülmények kedvezőbben alakultak, a csapadék mennyisége és a hőmérséklet is ideálisabb volt termeléshez. A második legnagyobb területen termesztett zöldségfélék, a **zöldborsó** esetében is jó terméseredmények születtek kevesebb öntözéssel, bár akadtak növényvédelmi kihívások is. Tavasszal a legnagyobb gondot a levéltetűnyomás okozta, míg a szezon végén a csattanó maszlag megjelenése, így növényvédelmi kezelések száma növekedett az állományokban. A zöldborsó átlagtermése 6,00 t/ha lett 1 862 hektáron. Az elhúzódó borsó betakarítások miatt viszonylag későn, több helyen is csak június végén tudták elvetni a **csemegekukoricát**. A nyári zivatarok ellenére a növényt rendszeresen öntözték a

nagyon erős napsugárzás és a magas légköri aszály miatt. A betakarítás szeptember végén konzervgyári ütemezés szerint indult el. A hozamok átlagosnak mondhatók, 14,11 t/ha lett a 2 435 hektáron. Vármegyénkben a **vöröshagyma** legnagyobb része szintén öntözött, így a száraz idő nem feltétlenül okozott termés kiesést, de a szórványosan érkező esőzések és öntözési időintervallumok nagyon kedveztek a gombabetegségeknek. Nagyon sok hagyma beteg lett, a lombfelület elszáradt és innentől kezdve megszűnt a vegetáció ezért a hagymatestek mérete kisebb lett, így a termés mennyisége is. Termésátlag átlagosnak mondható 37,42 t/ha. A **fűszerpaprikát** szintén egész nyáron öntözték, ennek ellenére a légköri aszály megviselte. A nyári aszályban a virágkötés nem volt a legideálisabb, így csak közepes lett a termés, 10 t/ha. Minden más korai betakarítású zöldségfajnál érzékelhető volt, hogy az öntöztelen állományokban idén nem volt annyira jelentős a termés kiesés, de a nyári hőség ismét rámutatott, hogy öntözés nélkül nem lehet versenyképes a zöldség-gyümölcs termesztés. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében leginkább a Jászság térségében van nagy hagyománya a fóliasátras paprikatermesztésnek, a lakosság nagyobb része termesztő berendezéses zöldség-hajtatással foglalkozik. Fontosabb hajtatott zöldség termőterület még Tiszazugban található, ahol a **paprika** mellett **paradicsomot** és **káposztaféléket** is fóliasátor és üvegház alatt termelnek. A hajtatott zöldségek termőterülete érdemben nem változott, azonban a termesztőknek idén is a növekvő energia költségekkel kellett megküzdeniük.

Növényfaj	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
vöröshagyma	5 316	4651	5968	4288	4233	1612	4422	2674	7598
paradicsom	8 376	6142	8480	2926	1420	735	2300	1058	1740
görögdinnye	3 145	4177	2377	2892	2250	1260	1800	1250	840
csemegekukorica	36 085	40967	46544	36451	41322	40384	35528	29181	34358
fűszerpaprika	1 429	2195	2085	1878	2344	666	1560	1680	1260
zöldborsó	14 697	8657	3911	3735	4949	5726	2673	7209	11172

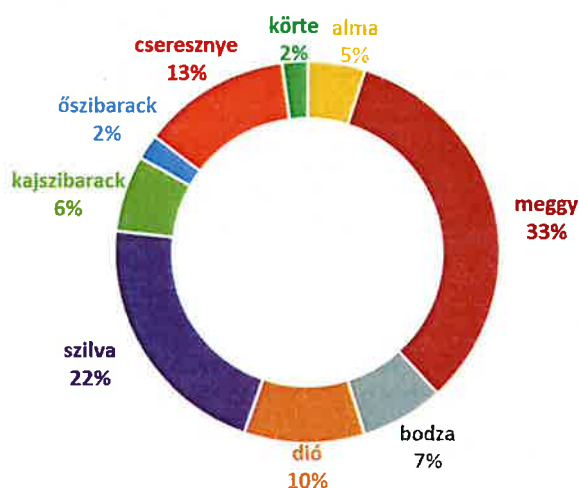
3. táblázat Zöldségfajok termésmennyiségei Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében (tonna)

Forrás: KSH, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Gyümölcsstermesztés

A zöldségtermesztéshez hasonlóan a Jászságban találhatóak meg a legnagyobb gyümölcs termőterületek Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében, hiszen szilvából, kajsziból és almából is a legnagyobb mennyiségben itt szoktak betakarítani a gazdák. Annak ellenére, hogy a vármegyénkben a gyümölcsstermesztéshez szükséges klimatikus

viszonyok és talaj-adottságok nem kedvezőek, az ország egyik legnagyobb egybefüggő területű cseresznye ültetvénye Nagykörűben található, amely több száz gazdálkodó művelésében áll. A legnagyobb területen meggytermelés folyik vármegyénkben, közel 300 hektáron. Vármegyénkben is egyre többen állnak át ökotermesztésre, a biogazdálkodásba bevont gyümölcssterület aránya már közel 15% Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében. A jelentősebb területtel rendelkező gyümölcsültetvények területi megoszlását az 5. ábra mutatja be.

5. ábra Fontosabb gyümölcsültetvények területi megoszlása Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében

Forrás: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Fontos kiemelni, hogy az elmúlt évben tapasztalt aszály nem csupán a tavalyi termésre gyakorolt negatív hatást, hanem a 2023-as esztendő termés mennyiségét is erősen befolyásolta. A legyengült, a tápanyagokhoz csak korlátozottan hozzájutó gyümölcsfáknak ugyanis nem volt elegendő energiájuk megfelelő számú virágrügyet kinevelni, ami pedig az idején a termés feltétele volt. Jelentős kárt okozott ismét a **kajsziültetvényekben** a tavaszi lehűlés. A virágzáskori fagyok, illetve a nagy hőingadozás miatt idén a jó évjáratok átlagához képest 90 százalékkal kevesebb kajszi termett. A tavaszi fagy évek óta visszatérő probléma, hiszen az elmúlt 4 év alatt háromszor érte nagyon jelentős kár emiatt a csonthéjasokat. A káresemény szintén nem tett jót a **meggy** és a **cseresznye** fejlődésének sem. Az időjárás kritikus időszakban volt hűvös, szeles, és fényszegény, ami akadályozta a méhek járását, rontva a beporzást és a termékenyülést. Emiatt sok virágból nem kötődött gyümölcs, a sok csapadék miatti fertőzés is növelte a termésveszteséget. A gyümölcs ültetvények betakarítása kései

alma- és körtefajtákkal ért végett. A korábban említett káresemények nem érintették ezen gyümölcsfajokat, azonban a csapadékos tavasz okán tapasztalható volt, az átlagosnál nagyobb varasodásfertőzés, valamint nyáron a kánikulai időszakokkal járó stressz, ami mennyiség és minőségi károkat is okoztak.

Növényfaj	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
alma	1870	616	1049	1340	543	214	420	602	324
körte	544	183	181	247	255	79	60	220	42
meggy	1222	1321	1810	1333	1428	513	972	1023	1344
őszibarack	237	809	268	233	345	54	52	160	150
kajszibarack	213	304	190	231	374	11	0	441	29
cseresznye	-	-	541	715	235	373	464	484	202
szilva és ringószilva	1408	1083	1039	1100	1387	1187	780	1970	1880

4. táblázat Gyümölcsfajok termésmennyiségei Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében (tonna)
Forrás: KSH, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

Szőlőtermesztés

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye szőlőterületének legnagyobb része a Kunsági Borvidékhez tartozik, ezen belül is a Tiszamenti körzethez tartozó településeken (Nagyréven, Tizsakürtön, Tizsainokán, Csépán, Tizsasason és Cserkeszőlőn), valamint a Jászságban a legelterjedtebb a szőlőtermesztés. Vármegyénkben leginkább borszőlőt termelnek, fontosabb fajták: kövidinka, zalagyöngye és a kékfrankos, de minden évben történnek telepítések, így új fajták is kerülnek a területre, mint pl.: generoza vagy bianka. A vármegye szőlő termőterülete mára 1 000 hektár alá csökkent, ahonnan ingadozóan 4 000 - 6 000 tonna szőlőt takarítanak be a gazdák. A szőlő szüret a szokásokhoz híven augusztus végén megkezdődött elsőként az irsai olivérrel, októberben pedig már csak a kövidinka szüretelése maradt. A termés mennyisége fajtánként és területenként jelentősen eltérő. A mindig jól termő kövi dinka most is jól teljesített, hektáronként 10-11 tonna termett, amiért mindössze 105 Ft-ot adtak kilogrammonként. Jelentősen nőttek a fajlagos növényvédelmi kiadások a szőlőkben, ami súlyosbította a növényegészségügyi helyzetet, hogy jégesők is voltak lokálisan. Tovább nehezítette a helyzetet, hogy a Tiszazugban is megjelent a szőlő aranyszínű sárgaságát okozó amerikai szőlőkabóca.

III. Állattenyésztés

Az állattenyésztésen belül a sertés-, a baromfi-, a szarvasmarha- és a juhtenyésztés mellett a méhészet a jellemző vármegyénkben. Az alábbi táblázat az állatfajok mennyiségi változásait mutatja be (5. táblázat).

Állatfaj	2020. június	2020. december	2021. június	2021. december	2022. június	2022. december	2023. június	%-os eltérés 2022 december 2023 június
Szarvasmarha	59300	55900	65900	62900	58400	56200	50200	-10,70%
Ebből: tehén	26400	27900	28300	29600	27000	27500	25500	-7,30%
Sertés összes	230200	277700	244600	260800	277100	254200	227300	-10,60%
Ebből: koca	13800	16100	16600	15800	14900	14900	16000	7,30%
Juh összesen	61000	59800	39500	39100	47400	45500	48300	6,10%
Ebből: anya	47100	46000	29700	30800	35500	35500	38500	8,40%
Baromfi összes	919900	701600	860600	811900	605800	761300	876300	15,10%

5. táblázat: A vármegyében tartott állatállományok létszáma

Forrás: KSH

Szarvasmarha

A vármegyei szarvasmarha állomány, ideértve a tej és húshasznú állományokat, továbbra is csökkenő tendenciát mutat.

A nyerstej felvásárlási ára 2022-ben rendkívül emelkedő tendenciát mutat az előző évhez képest. Mindez 2021-ban 109-113 Ft/kg között mozgott, 2022 januárjában már 129Ft/kg-ról indult, szeptember végére elérte a 193 Ft/kg-os átlag átvételi árat. Kompenzálva a rendkívül megnövekedett költségeket 2023 év elején 220 Ft/kg fölé is emelkedett a felvásárlási ár, majd jelentős zuhanást követően szeptemberre 155 Ft/kg szintet ért el.

Az idej takarmány-ellátási helyzet lényegesen jobb, mint a tavalyi. Fűszénából, lucernából és silókukoricából is lényegesen nagyobb mennyiség és jobb minőség termelt ebben az évben. A tejtermelés nyereségességét viszont negatívan befolyásolta, hogy a termelők az év első felében jórészt a tavalyi drágább takarmányokat voltak kénytelenek etetni. Mindennek figyelembevételével egy kilogramm tej önköltségi ára lényegesen magasabb volt év elején, mint ez év őszén, ettől függetlenül a tehénállományok létszámai szignifikánsan csökkenő tendenciát mutatnak.

A munkaerőhiány az elmúlt évekhez képes tovább fokozódott. Mára már rendkívül nehéz megbízható munkaerőt találni, aki vállalja a hétvégéken és ünnepnapokon is

jelentkező nehéz feladatokat. A könnyű és nehézipar, az elektronikai ipar munkaerő-elszívó hatása miatt sokszor külföldi munkaerőt alkalmaznak. Ennek a problémának a megoldását több termelő a különböző munkafolyamatok automatizálásában, robotizálásában látja. A takarmányozás automatizálása, a robotfejőgépek elterjedése egyre nagyobb teret nyer vármegyénkben is.

A vármegyei húsmarha állományok létszáma az elmúlt időszakban kissé csökkent. A húsmarhatartók nagy többsége kisgazdaság, az egyedszám termelőnként igen alacsony. A húsmarhatartók is a tavalyi aszályból eredő takarmányhiány nehézségeit élték meg az év első felében. Bár a kedvező időjárás a tömegtakarmányok mennyiségének és minőségének kedveztek, a húsmarhatartás nyereségességére ez évben is még rányomja bélyegét, hogy a tavalyi drága takarmányt kellett etetni az első félévben. Mindemellett az ágazatot érintő támogatások jelenthetnek anyagi segítséget, viszont a gazdálkodóknak újfent rendkívül szigorú elsősorban állatállománynyilvántartási és szaporítási adminisztrációnak kell megfelelniük, mely a támogatás alapfeltételévé vált. A török exportlehetőség továbbra is a legjelentősebb, de Ausztriába és a délszláv országokba is történik kivitel. A magyar marhahúsfogyasztás évek óta alacsony, nehezen mozdul el a 2,5 kg/fő értékről.

Sertés

Vármegyénkben a 2022-es év végi létszámhoz képest az összes sertéslétszám enyhén csökkent, viszont a kocaállomány létszáma kis mértékű növekedést mutat fél év alatt. A sertésállományok közel 70 %-át gazdálkodó szervezetek adják, kisebb részét egyéni gazdaságok. A hazai sertéstartók továbbra is jelentős technológiai hátrányban vannak a hagyományosan nagy sertéstartó országokhoz képest, mely problémát tetézi az is, hogy egyes takarmányfélések (szója) lényegesen drágábban, szállítási költségekkel terheltén jutnak el az állattartókhoz.

Az állatlétszám stagnálását és az ágazat jövedelmezőségét ez évben negatívan befolyásolta az elmúlt évek ASP járványa (afrikai sertéspestis), valamint az emelkedő input anyag árak elszabadulása. Jelenleg a felvásárlási ár, 650-680 Ft/kg, mely nem fedezi az előállítási költségeket. Az év elején a 670 Ft-os felvásárlási ár 610 Ft-ra csökkent, majd év közepére 770 Ft/kg közelébe emelkedett, majd szintén csökkenő tendenciát mutatott novemberig. A választási malac kilójáért 1 300-1 400 Ft/kg-ot adnak.

Az elmúlt két év rendkívül megterhelő volt a sertéságazat számára. Szakemberek szerint ennek a háborús infláció mellett a takarmányárak és az energiaköltségek drasztikus emelkedése volt az oka, ráadásul a termelési költségek növekedése nem tudott

beépülni a felvásárlási árakba. Többen már tavaly csökkentették az állományt vagy felhagytak a termeléssel, mások idén terveznek hasonló lépéseket. Az idei terményárak viszont csökkenő tendenciát mutatnak, mely kedvezően befolyásolhatja az önköltséget. Az afrikai sertéspestis (ASP) járvány szintén negatív hatással van a sertésállományokra, 2018 óta folyamatosan jelen van a vaddisznó-állományban. Vármegyénk továbbra is a „fertőzött” területi besorolásba tartozik, így a házi sertés állományokban továbbra is óriási jelentősége van a prevenciónak, elsősorban a járványvédelmi és higiénés előírások betartásának a fertőzési lánc megszakítása érdekében. Fontos kiemelni, hogy emberre nem veszélyes a vírus, de ha házi sertés állományokban akár csak egy egyednél kimutatják a kórokozó jelenlétét, ott az állomány leölésével kell számolni. Az afrikai sertéspestis jelenléte rendkívül komoly gazdasági kárt okoz és okozott az elmúlt időszakban. Az elmúlt évek kiemelkedő állategészségügyi sikere, hogy a magyar házisertés-állományt sikerült megvédeni a betegségtől, valamint a vadállományban is nagymértékben lelassult a vírus terjedésének üteme.

Juh

Vármegyénkben a statisztikai adatok alapján valamelyest emelkedett a juhállomány létszáma. Szezonaritástól függően változtak az élőállat felvásárlási árak. A legkeresettebb a 20-24-kg-os pecsenyebarány átvételi ára ez évben 1 650 Ft/kg körül mozgott, ami a tavalyi árszinttel megegyezik és egész évben az 1 600-1 700 Ft/kg körüli értéken mozgott.

A hazai juh ágazatban előállított termékek 80-85%-a az EU országaiba kerül, legnagyobb felvásárlónk továbbra is Olaszország, ahová az élőállat export több mint 90%-a irányul (kb. 600 ezer egyed/év). Az elmúlt időszakban az arab országok felé is nyíltak kiszállítási lehetőségek. Exportunk döntő részét továbbra is a pecsenyebarány teszi ki (20-24-kg), de az elmúlt időszakban nőtt a kereslet a nagytestű bárányok felé is. A kivitel kisebb hányada a hűtött, fagyasztott vagy feldolgozott termékek kiviteléből áll. A gyapjú iránt némi érdeklődés mutatkozik évek óta elsősorban Olaszország és Kína felől, bár sok esetben viszont eladhatatlan ez a nyersanyag.

Baromfi

Vármegyénkben az összes baromfi létszámát illetően elég nagy ingadozások voltak fél év távlatában, ami alapvetően a brojler-ágazat gyors „rotációjának” is köszönhető. A vágócsirke ára az év eleji 500 Ft/kg-ról egy három hónapos emelkedő periódust követve erős csökkenést követően mára már 440 Ft/kg alá jutott. A vágópulyka 2023 januártól

660 Ft/kg-os felvásárlási ára 740 Ft/kg-ra ugrott majd szintén jelentős csökkenést mutatva novemberre 600 Ft/kg körüli szintre állt be. A tojás átvételi ára az év elejei 70 Ft/db-ról 54 Ft/db-ra csökkent.

Sajnos az elmúlt hetekben a madárinfluenza ismét felütötte a fejét Magyarországon, az ehhez kapcsolódó járványvédelmi előírások betartása fontos feladata lesz a baromfitartóknak. Az állategészségügyi hatóság jelentős erőfeszítéseinek köszönhetőn a jelenleg zajló madárinfluenza járványban sikerült a vírust helyhez kötni, a betegség szórványos megjelenése mellett az előző járványok robbanásszerű terjedését megakadályozni. Vármegyénkben Tiszakürt és környékén jelentkezett a betegség, a pulykaállomány felszámolásra került.

Halgazdálkodás

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a halgazdálkodási hatóság nyilvántartásában 68 halgazdálkodási vízterület szerepel. A 68 nyilvántartott vízterület közül 32 esetében a halgazdálkodási jog a Magyar Állam tulajdonában van, 36 esetben pedig halászati jogközösségek, önkormányzatok és magántulajdonosok gyakorolják a halászati jogot. A nyilvántartott halgazdálkodási vízterületek többsége állóvíz, ezek összes területe 1 753 hektár. A folyóvizek teljes hossza 178 folyamkilométer, amelyből a leghosszabb és legnagyobb vízterületű a Tisza folyó Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei szakasza, ami 137 folyamkilométert tesz ki. A legnagyobb mennyiségben termelt halfaj a ponty, de mellette jelentős az amur, a busa és a harcsa lehalászott mennyisége is.

Méhészet

A vármegyei méhészek 54 650 bevizsgált méhcsaláddal teleltek be 2022 őszén, ami 5 340 méhcsaláddal kevesebb volt az előző évihez képest. Ez közel 9 %-os csökkenést mutatott.

A repce virágzásakor megtörténtek az első rajok kirepülései már 2023 tavaszán, így az akác virágzására meggyengült nagyon sok méhcsalád, csökkentve az akácméz termelést. A lehűlés és a hideg időjárás eredménye, hogy a tömeges virágzás erősen elhúzódott, csak április második felére volt tehető. A méhcsaládok egy része ekkor még nem volt termelő. A repce mézélése változó volt, jobb időjárási körülmények közt voltak 2-2,5 kg-os hordásos napok, de csak a népes családoknál, az átlagtermés 5-15 kg repceméz lett családonként. A március végi, áprilisi elejei fagyos reggelek országosan az akác elfagyását eredményezték. Az álló méhészek a vármegyében akácmézet nem pergettek. A vándor méhészeink 0-30 kg körüli minőségi akácmézet tudtak hazahozni.

A jó eredmények a Nyírségben születtek, azon méhészeknek lett akácméze, akik bevállalták a több 100 km-es vándorlást. A hegyi akáccal egyidőben az ámorakác a Tisza árterén is elkezdte a virágzást. Virágport bőven, nektárt kevésbé adott. Méz elvehető mennyiségben 4-8 kg/család mennyiségben termeltek, ha nem késték le a virágzást a méhészek. A napraforgó a vetést követően jól fejlődött, ezen időszakban megfelelő mennyiségű csapadékot kapott. A virágzás június hónap végén kezdődött, de a virágzás dandárja július hónapra volt tehető és zöme 2-3 hétig tartott. A napraforgó mézélése a sokévi átlaghoz viszonyítva erős közepes volt. Aki szerencsés volt és talált még kései vetésterületet, augusztusban néhány dekás napi hordás biztosította a család fejlődését. A napraforgó méztermés a vármegyében 30 kg körüli átlag lett, ami az előző évihez képest nagyon jónak volt mondható. Napraforgó elvirágzásával gyakorlatilag véget is ért a termelési időszak a vármegyében. Összegezve az éves átlag méztermés 10-60 kg/család, ami jobb az az előző évi termésátlaghoz képest, akácmézből viszont lényegesen kevesebb termett, mint az elmúlt években.

A 2023-as őszi vizsgálatok során a méhegészségügyi felelősök gyenge, élelemben szegényes, felkészítetlen és erős, bőséges élelemmel ellátott méhcsaládokkal is találkoztak. Októberben többen jelezték, hogy folyamatos a kirepülés és erős a vízhordás, illetve virágporhordás volt még észlelhető a méhcsaládoknál. Ez a folyamatos fiasítás jelenlétére utalt. Novemberben is folytatódott a jó idő a méhek nem álltak, nem vonulnak telelő fűrtbe, félő, hogy elkopnak a tavaszra és nem lesz, aki felnevelje a következő nemzedéket. A zöldítési programnak „köszönhetően” bőséges virágpor forrás van a méhcsaládok számára. Ez nem természetes, biztos, hogy nem a legkedvezőbb méhek számára a novemberi időszakban.

A felvásárlási ár – az akác 2 400 Ft-ról 1 450 Ft/kg-ra, a vegyesméz 1 100 Ft/kg-ról 600 Ft/kg-ra – csökkent. A felvásárlás jelenleg áll, vagy egyáltalán nem, vagy csak ki mennyiségben vásárolnak. Több méhésznek elfogytak az anyagi tartalékai. Kristálycukor a méhélelem pótlásához nélkülözhetetlen, 1 kg vegyes méz árán kapható, sokan ki sem pergették a mézet. Több méhésznek a raktáraiban van az idei, illetve a tavalyi eladatlan méztermése.

IV. Nemzeti Agrárgazdasági Kamara főbb feladatai

A vármegyei falugazdász hálózat jelentős segítséget nyújtott a nagy változáson átesett támogatási rendszer újdonságainak megismertetésében, értelmezésében és nem utolsósorban a 2023. évi egyéges kérelmek benyújtásában.

Ebben az évben vármegyénkben a beérkezett 8 962 kérelem közel 68 %-át falugazdászaink segítségével nyújtották be a gazdálkodók. Legnagyobb arányban igényelt jogcímek a fenntarthatóságot elősegítő alaptámogatás (BISS), az újraelosztó támogatás (CRISS) és az Agro-Ökológiai Program (AÖP), mindemellett részét képezték még a kérelmeknek az állatalapú támogatások, illetve kifizetési kérelmek és bizonyos vidékfejlesztési támogatások kifizetési kérelmei, mindösszesen közel 50 jogcím vonatkozásában.

Új feladatként jelentkezett a beadott területalapú kérelmekben a Területi Monitoring Rendszer által felfedett, potenciális meg nem felelések tisztázása, amelyet vagy a kérelem módosításával, vagy a helyszínen elkészített georeferált kép a mobilGazda alkalmazáson keresztül beküldésével történt.

A NAK szolgáltatási kínálata ebben az évben is elérhető volt tagjaink részére. A szolgáltatásaink közé tartozik a növénybiztosítás, telephely biztosítás, szakértő kollégáink a vármegye több pontján elérhetőek és segítenek eligazodni a magyarországi mezőgazdasági biztosítók termékkínálatában, illetve az igény szerinti mezőgazdasági biztosítás kiválasztásában, megkötésében és a kárrendezésben.

A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara a kedvezményes árú laboratóriumi talaj- és növényvizsgálat és tápanyag-gazdálkodási terv szolgáltatásaival segíteni kívánja a gazdálkodókat abban, hogy jogszabályi kötelezettségeiket, pályázati vállalásaikat minél gyorsabban és költséghatékonyabban tudják teljesíteni.

Legrégebbi szolgáltatásunk a tápanyag-gazdálkodási terv készítése, kollégáink az MTA által kifejlesztett szoftver és talajtani szakmérnök bevonásával készítik el igényre szabottan.

A talaj- és levélanalízis egyrészt a szakszerű mezőgazdasági termelés alapjául szolgál, másrészt a gazdálkodók egyrészt eleget tudnak tenni a vállalásaiknak, kötelezettségeiknek.

Ingyen igénybe vehető szolgáltatásunk a gabona beltartalmi vizsgálat, amely a szántóföldi növénytermesztő tagjaink részére kínál lehetőséget arra, hogy az általuk megtermelt gabonafélékből vett minták alapján a termés beltartalmi paramétereiről piacfüggetlen vizsgálatral hiteles információhoz jussanak.

A NAK által üzemeltetett országos jégkarmérséklő rendszer ebben az évben is védelmet nyújtott az ország lakosságának nem csak a mezőgazdaság tekintetében, hiszen a jégkárelhárító rendszer átfogóan védi mind a lakosság, mind a közösség értékeit is.

Az ezüst-jodidot kibocsátó talajgenerátorok ebben az évben vármegyénkben a működési időszak (04.15-09.30) alatt 52 helyszínen léptek működésbe.

A MOL-NAK kártya szolgáltatás 2019 óta létezik. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara a Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.-vel (MOL) kötött megállapodása értelmében a kamarai tagok jelentős kedvezményekkel tankolhatnak a MOL benzinkutakon.

A literenkénti 6-20 forintos kedvezmények közt van olyan specifikus is, amely a mezőgazdasági szezonmunkák idején heti két napon plusz kedvezményt is biztosít, illetve van olyan kártya, amellyel darabonként 300 forinttal olcsóbban vásárolható palackos PB-gáz. A kedvezmények igénybevételéhez „MOL-NAK” kártyával kell rendelkezni.

Jelenleg kétféle MOL-NAK kártya szerepel a konstrukcióban, amelyek a kamara adószámmal rendelkező tagja számára elérhető, ezek az előre feltölthető MOL-NAK GOLD PREPAID kártya vagy a halasztott fizetést biztosító MOL-NAK GOLD EUROPE/HUNGARY kártya.

A Magyar Gazdakörök Szövetsége 2011-ben indította útjára a **Magyarok Kenyere - 15 millió búzaszem Programot**, melyhez 2013-ban kapcsolódott a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara. A program keretén belül évről évre több búza kerül felajánlásra, s emellett a felajánlók köre is folyamatosan bővül. A felajánlások a Kárpát-medence magyaroktól régióiból érkeznek. A kezdeményezés megbecsülttségét jelzi, hogy a „példaértékű nemzetegyesítő szolgálatáért” a programot Magyar Örökség Díjjal tüntették ki 2018-ban. A tavasz folyamán négy településen tartottunk búzaszentelőt.

Vármegyénkben 2014 óta rendezzük meg minden évben változó helyen a búzagyűjtéssel kapcsolatos ünnepséget. Ebben az évben Tiszafüred és Nagykörű házigazda településként adott otthont a vármegyei búza összeöntő ünnepségnek. Vármegyénk kiemelkedő mennyiségű, 208 tonna búzát gyűjtött össze, amit az arra rászorulókhhoz hazai és külföldi civil szervezetek liszt formájában juttatnak el.

A Kárpát-medencei Búzaösszeöntő Ünnepségnek 2023-ban Szolnok adott otthont. Az eseményen a hazai gazdatársadalom tagjain túl, 15 határon túli gazdaszervezet, valamint a diaszpóra képviselői is jelen voltak. A színvonalas kulturális műsor mellett a szervezők a magyarság hagyományait őrizve, termelői falusi piaccal és a vármegyei értéktárban szereplő ételféleségekkel várták az érdeklődőket. A Vármegyháza dísztermében, november 17-én megtartott adományozó ünnepségen a rászoruló gyermekeket, családokat segítő szervezetek, intézmények részére 93 tonna liszt adomány került kiosztásra.

VI. Összefoglalás

A beszámolónk célja, hogy a rendelkezésre álló adataink alapján tényszerűen bemutassuk a vármegye mezőgazdasági idei helyzetét és eredményeit. Megállapítható, hogy az agrár-környezetvédelmi szempontok és a mezőgazdaság jövedelmezőségének tekintetében továbbra is szükségszerű lenne a diverzifikáció, vagyis a termesztett növénykultúrák számának növelése, valamint az állatállomány létszámának növelése, a rét-és legelőgazdálkodás színvonalának emelése.

Az elmúlt évben kitört orosz-ukrán háború következtében az EU lehetővé tette, hogy tranzit export lehetőséget biztosít az ukrán termények (őszi búza, kukorica, napraforgó, liszt, étolaj) szárazföldi elszállítására. Sajnos a Magyarországon keresztül tranzit szállításra szánt termékek nagy része döntő részben az országunk keleti vármegyéiben, így Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében is a raktárakban maradt, a megfelelő minőségi ellenőrzések, előírások döntő részének figyelmen kívül hagyásával. Ezzel párhuzamosan az elmúlt évben bevezetett kiviteli korlátozások miatt, illetve a gabonapiac leállása miatt jelentős mennyiségben maradt hazai termény is a tárolókban. A raktárakban lévő termény készlet és a nagy mennyiségben beáramlott ukrán származású termény is „nyomta” a piacot, így korlátozottá váltak, minimálisra csökkentek a gazdák értékesítési lehetőségei. A jelenlegi nehéz helyzet, a gazdák kilátástalansága, komoly feszültséget okoz vármegyénk gazdatársadalmában is, ezért ennek feloldása mindenképpen elengedhetetlen és szükséges.

Az értékesítési problémák és az alacsony árak mellett hatalmas problémát jelentett az őszi folyamán a térségben a mezei pocok elleni védekezés. A gradáció az egész vármegyére kiterjedően veszélyeztetett minden őszzel vetett táblát, valamint a lucernákat, a zöld ugarokat, és a még meg nem mozgató területeket is. A tavaszi növények alá szánt talajműveleteket (szántás, lazítás) csak október végén tudták elkezdni a gazdálkodók, így a kedvező időjárási körülmények miatt a mezei pocok folyamatosan szaporodott, komoly károkat okozva.

Szervezetünk vármegyei, illetve térségi szinten is fórumokat szervez „Kiutak” címmel, melyeken a fentebb említett, az agráriumot érintő nehézségek megoldására, az alternatívák kialakításának fontosságára hívjuk fel a termelők figyelmét. A fórumok célja, hogy szakemberek bevonásával olyan irányokat, utakat, célokat határozzanak meg a termelők, amelyek rövid időn belül hathatós segítségként épülhetnek be a gazdaságok mindennapjaiba. Kiemelt stratégiai cél az öntözési lehetőségek bővítése a termésbiztonság növelése és a diverzifikáció érdekében. A termésbiztonság növelése

és az intenzív, magas hozzáadott értéket képviselő kultúrák termesztése hozzájárulnak a jobb jövedelmezőséghez és ez által a vidék népességmegtartó erejéhez. Az öntözéses gazdálkodáshoz szervesen kapcsolódik a vetőmagágazat is, hiszen legtöbb növényfajunk vetőmagját csak intenzív körülmények között, megfelelő agrotechnikai háttér biztosítása mellett lehet eredményesen és biztonságosan termesztetni. Kiemelt jelentőséggel bír továbbá az ökológiai gazdálkodás, a biotermékek, bioélelmiszerek termelése és előállítása. Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében már hagyománya van az ökológiai, fenntarthatóságot célzó gazdálkodásnak, ennek részarányát folyamatosan növelni szükséges. Javaslatunk szerint a gyógynövények, dísnövények, és zöldség-növények termesztése, valamint ezen növényfajok vetőmagtermesztésének támogatása magasabb intenzitással kell történjen a jövőben, ezáltal - együttműködve a hűtőházakkal és konzervgyárakkal - export árualapot képezve a következő évekre. További kiemelt cél az állattenyésztés volumenének növelése, ezen belül kiemelten a baromfi, juh és kecsketenyésztés, valamint a tógazdasági halászat fejlesztése. A tógazdaságok számának emelkedése a megtermelt halfajok mennyiségének és minőségének növelésén túl a víztározás, illetve az öntözővíz ellátottság problémakörének megoldását is előmozdítja.

Az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően, a fenti stratégiai célok elérése érdekében továbbra is szeretnénk fenntartani, sőt erősíteni a szakmai együttműködést a JNSZ Vármegyei Kormányhivatal agrárigazgatásban érintett főosztályaival, az Állatorvosi Kamara, a Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara JNSZ Vármegyei Szervezetével, illetve a JNSZ Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara Szervezetével.

Tisztelt Közgyűlés!

A tájékoztatónkban szereplő adatokat, kimutatásokat, feltárt összefüggéseket vármegyénk agráriumának részletes megismertetése céljából tárjuk Önök elé. A vármegyénket érintő, a mezőgazdasággal kapcsolatos feladatok ellátásában továbbra is a vármegyei közgyűlés rendelkezésére állunk. Kérem tájékoztatóm elfogadását.

Hubai Imre Csaba
elnök

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Szervezete

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

AGRÁR- ÉS VIDÉKFEJLESZTÉST TÁMOGATÓ FŐOSZTÁLY

TÁJÉKOZTATÓ

**JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYE
MEZŐGAZDASÁGÁNAK HELYZETÉRŐL**

2023

Készítette:

Juhász Rita
főosztályvezető

Az Agrár- és Vidékfejlesztési Támogatások rendszere

A tagállami miniszterek Közös Agrárpolitika (KAP) reformjáról hozott 2020. évi döntése értelmében, az új programozási ciklus részletszabályainak kidolgozásáig illetve bevezetéséig 2021. és 2022. átmeneti években a 2014-2020 közötti szabályok alkalmazásával, de már a 2021-2027 évekre biztosított Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) forrásai terhére kerültek kifizetésre az agrártámogatások. Ezen felül az Európai Unió Bizottsága (Bizottság) lehetőséget adott az EMVA források nemzeti hatáskörben történő kiegészítésére és új felhívások meghirdetésére is.

A Bizottság 2022. november 7-én elfogadta Magyarország Közös Agrárpolitikai (KAP) Stratégiai Tervét, amely alapján 2023. január 1-től az új szabályoknak megfelelően megkezdődhetett az agrártámogatási források felhasználása.

A közösségi támogatáspolitikában továbbra is megmaradt a jól ismert két pilléres (közvetlen támogatások és vidékfejlesztés) rendszer.

A magyar KAP Stratégiai Terv, a közvetlen támogatásokat (I. pillér), a vidékfejlesztési (II. pillér) valamint az ágazati intézkedéseket egy közös tervdokumentumba foglalta össze és 2027-ig szabályozza a támogatások feltételrendszerét.

Mindkét KAP támogatási alap tekintetében egy igen összetett, részletesen szabályozott keretrendszer alapján igényelhető támogatás, melyek jogszabályi háttere tagállami szinten 2023. év folyamán került kialakításra. A megjelenő új szabályozás megismerése és alkalmazása a támogatási rendszer minden szereplője számára komoly kihívást jelentett.

Az uniós agrártámogatások kérelmezésének, ügyintézésének, ellenőrzésének és kifizetésének intézményrendszere 2018. január 1 óta változatlan formában működik tovább.

A kifizető ügynökségi feladatokat ellátó Magyar Államkincstárnak és az általa átruházott feladatokat ellátó Vármegyei Kormányhivatalok Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztályainak folyamatosan eleget kell tennie, az Európai Unió által előírt akkreditációs feltételeknek, melyek megfelelősége évi rendszerességgel felülvizsgálatra kerül. 2020. évtől a kifizetések és a működés szabályszerűségének vizsgálatát a KPMG-konzorcium, mint tanúsító szerv látja el.

Összefoglaló anyagunkban az agrártámogatási rendszer aktualitásain keresztül a 2023. évben ellátott kifizető ügynökségi és Vidékfejlesztési Programhoz kapcsolódó közreműködő szervei feladatok legjelentősebb változásairól, végrehajtásáról és tapasztalatairól kívánunk rövid bemutatást adni.

I. KAP I. pillér, Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA)

Az EMGA támogatások elsősorban az Egységes Kérelem (EK) keretében igényelhetők az új programozási időszakban is.

Az EK keretében 2023. évben több mint 50 közvetlen támogatási jogcímet és vidékfejlesztési támogatást lehetett igényelni, illetve ezekkel kapcsolatban adatszolgáltatási kötelezettséget teljesíteni.

Az előző évekhez képest az idén nem különböztettünk meg szankciómentes és szankciós benyújtási időszakot. Az egységes kérelem beadására 2023. április 20. és 2023. június 9. közötti időszak állt rendelkezésre. A határidő jogvesztő volt, így amennyiben a mezőgazdasági termelő a bejelentést elmulasztotta, akkor ezt követően már nem volt lehetősége támogatás igénylésére, vagy a korábban bejelentett igényét növelő módosítás benyújtására. Ezen túlmenően 2023-ban meghatározásra került egy végdátum (2023. szeptember 29.) is, melyet követően a gazdálkodók számára - az agrotechnikai műveletek és másodvetésekkel kapcsolatos bejelentések kivételével - már nem volt lehetőség a kérelmezett adatokban történő változások bejelentésére.

Kérelmezőket érintő lényeges technikai változásként említendő, hogy 2023. évtől az egységes kérelemben igényelt valamennyi jogcím és ügyfél esetében kötelezővé vált a teljeskörű - azaz a kérelmezéstől a fellebbezések/kifogások benyújtásáig terjedő - elektronikus kapcsolattartás. Továbbá a kamarai meghatalmazottak segítségével történő kérelembenyújtáshoz új kamarai meghatalmazás megkötésére is szükség volt, mivel a korábban létrejött kamarai meghatalmazások 2023. január 31. napján hatályukat veszítették.

Fontos változás, hogy az előző támogatási rendszerből jól ismert egyes normatív támogatási formák megszűntek és helyettük új szerkezetű támogatási konstrukciók jelentek meg. Ebben a körben említendő elsősorban az egységes területalapú támogatást (SAPS) felváltó fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatás (BISS) és az ahhoz kapcsolódó átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás (CRISS), valamint a korábbi zöldítés támogatás egyes elemeit átmenetileg Agro-ökológiai program (AÖP).

A termeléshez kötött közvetlen támogatások igénylésében is történtek kisebb- nagyobb változások, így például az anyajuhtartás támogatáshoz kapcsolódó jogcímek is beolvadtak az egységes kérelemben. Ezen felül egyéb vidékfejlesztési forrásból finanszírozott, többéves kötelezettségvállaláson alapuló intézkedésekhez kapcsolódó állatlétszám alapú kifizetési igényléseknek (pl.: VP3-14.1.4-22 Baromfi állatjóléti támogatás, VP3-14.1.2-22 Méh állatjóléti támogatás) is teret adott már a 2023. évi egységes kérelem.

Az eddigi gyakorlattól eltérően idén a mezőgazdasági termelőknek az EK keretében kérelmezniük kellett a termeléstől elválasztott átmeneti nemzeti tejtámogatáshoz, hízottbika-tartás támogatáshoz, és az extenzifikációs szarvasmarha támogatáshoz kapcsolódó történelmi bázisjogosultság ismételt megállapítását. A 2023. évi bázisjogosultságok alapját a 2018. évben megállapított támogatott állatlétszám képezte.

A 2022/2023 gazdálkodási évet érintően 2023. évben Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében 8.885 db egységes kérelem került benyújtásra, mely közel 390 ezer hektár mezőgazdasági földterületet határol le, illetve - az állatlétszám alapú termeléshez kötött támogatási jogcímenek benyújtott igényléseket alapul véve - közel 43.150 db anyajuh, 14.650 db anyatehén, 4.050 db hízott bika és 11.615 db tejhasznú tehén állategyedet érint.

1. A 2023. évi alaptámogatási rendszer új konstrukciói

Fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatás (BISS)

A BISS támogatás a korábbi SAPS és a Zöldítés jogcím egyes elemeit váltotta fel és 2023-tól a közvetlen támogatási rendszer kiindulópontja. Célja továbbra is a mezőgazdasági üzemek számára kiszámítható, alapszintű hektáronkénti jövedelemtámogatás biztosítása, ezáltal a termelők pénzügyi stabilitásának növelése, kockázatainak csökkentése. Bevezetésével bővült a támogatható területek köre, ugyanis a korábban Zöldítés jogcímhez lehatárolt fás-cserjés sávok és táblaszegélyek BISS támogatásra jogosult területté váltak.

Az alaptámogatás igényléséhez a gazdálkodónak változatlan módon legalább 1 hektár támogatható földterülettel kell rendelkeznie, és ezen földterület vonatkozásában jogszzerű földhasználónak kell minősülnie.

Fontos szempont, hogy a területek abban az esetben támogathatóak, ha megfelelnek a minimumkövetelményeknek, melyek köre a lágy- és fásszárú gyomosság és a gyepek túllegeltetési tilalma mellett 2023. évtől kibővült, az ültetvények minimum 70 %-os tőszámbeállottságára, valamint a veszélyes gyomnövények és inváziós növények igényléssel érintett nem termelő és egyéb tájképi elemeken való megtelepedésének megakadályozására vonatkozó előírásokkal.

Ezen túlmenően gyakorlatilag minden támogatást igénylő számára kötelezően be kell tartani a kondicionalitás intézményeként is emlegetett Feltételeesség követelményrendszerét, mely az előző időszakból már jól ismert Kölcsönös Megfeleltetés (KM) – Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ1-9) és a Jogszabályban Foglalt Gazdálkodási Követelmények (JFGK1-11) – minimálisan módosított elemeiből és a Zöldítés jogcím egyes elemeiből áll össze.

2023. évben az Európai Bizottság, a bizonytalan globális élelmiszer-ellátási helyzet miatt átmeneti mentességet tett lehetővé a területalapú támogatásokhoz kötelezően betartandó egyes szabályok alól annak érdekében, hogy a szántóterületek minél nagyobb részén élelmiszertermelés történhessen.

A derogáció következtében a gazdálkodók mentesültek a vetésváltásra vonatkozó (HMKÁ 7) előírások tekintetében a vetésváltási kötelezettség alól, illetve a biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó előírások (HMKÁ 8) az elvárt parlagoltatási kötelezettség élelmiszer célú növénykultúra termesztésével is teljesíthető vált részükre.

A közösségi szabályozásnak megfelelően 2023. évtől a BISS támogatással érintett valamennyi kérelem a Területi Monitoring Rendszer (TMR) hatálya alá került. Az Európai Űrügynökség által finanszírozott Kopernikus-Sentinel műholdcsalád heti rendszerességgel készített nagyfelbontású műholdfelvétel-idősorai tették és teszik lehetővé, hogy a mezőgazdasági területeken történő tevékenységek és gyakorlatok rendszeresen és módszeresen vizsgálhatóak legyenek.

A TMR kötelező alkalmazása miatt 2023. évtől a táblarajzok nem irányadóak, hanem a pontos művelést kell, hogy lefedjék. Ezáltal válik alkalmassá a rendszer az igénylések területén található növénykultúra és nem támogatható területrészek beazonosítására, a gyomosság, a túllegeltetés és az inhomogenitás (nem egységes felszínborítás) vizsgálatára.

A műholdak által biztosított adatok kiértékelését a Magyar Államkincstár és a Vármegyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztályának (AVTF) kérelemkezelési munkatársai végezték. Az eljárás keretében detektált potenciális meg nem felelésekről a

kedvezményezettek részére több körben tájékoztató végzések kiküldésére került sor, lehetővé téve a támogatási kérelem pontosítását vagy visszavonását, valamint a támogatási igénylés Magyar Államkincstár által üzemeltetett MobilGazda alkalmazáson keresztül benyújtott georeferált fényképekkel való igazolását.

Vármegyénkben 2.113 db tájékoztató végzés illetve fényképkészítési feladat kiadására került sor, mely komoly kihívást jelentett mind a gazdálkodók, mind AVTF munkatársai számára.

A folyamat részeként említendő, hogy a TMR-en keresztül nem vizsgálható - ültetvények 70 %-os töszámbeállottsága és az igényléssel érintett nem termelő és egyéb tájképi elemeken a veszélyes gyomnövények és inváziós növények megtelepedésének megakadályozása - minimumkövetelmény szempontokat kiválasztás alapján a helyszínen kellett vizsgálni. A TMR feladathoz kapcsolódó helyszíni vizsgálatok legnagyobb részét mégsem ez jelentette, hanem az, hogy a gazdálkodók a MobilGazda applikáción keresztül kért fotókészítési feladatokat határidőre nem teljesítették, ezáltal a tényállás tisztázását helyszíni vizsgálat keretében kellett pótolni. Ez vármegyénkben közel 1000 tábla utólagos helyszíni vizsgálatát jelentette.

Tapasztalataink szerint a MobilGazda applikáción keresztüli feladatokat a gazdatársadalom egy része érdektelenség, egy kisebbik hányada technikai okok miatt nem teljesítette, ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy ezáltal az érintett gazdálkodók a helyszíni vizsgálatok kötelező lefolytatása miatt kockázatosabbá válhattak az előleg kifizetések tekintetében.

Újraelosztó – redisztributív - támogatás (CRISS)

Az újraelosztó támogatás, a BISS támogatáshoz kapcsolódó, az 1 – 1.200 hektár közötti területen gazdálkodó kis- és közepes méretű gazdaságok első hektárjaira - 150 hektárig - emelt szintű kiegészítő támogatást biztosít. A mezőgazdasági termelők méltányos jövedelmének biztosítása mellett az érintett beavatkozás célja a kisebb gazdaságok nehézségeinek illetve hátrányainak figyelembevétele által a pénzügyi támogatás igazságosabb elosztása.

Fiatal gazda támogatás

A KAP egyik fő célkitűzése az agráriumban a fiatalabb generáció megtartása, melyhez a támogatási lehetőség mind az I., mind a II. pillérben párhuzamosan megjelenik. Az EMGA forrásból finanszírozott területhez kötött fiatalgazda támogatás alapjaiban nem változott, viszont 2023. évtől a korábbinál nagyobb összegben, a megjelenő új előírások egyidejű teljesítése mellett, 5 éven keresztül és az eddigi 90 hektár helyett 300 hektárig igényelhető. Azok a kérelmezők, akik 2023. évet megelőzően fiatalgazda támogatást igényeltek, de az 5 éves időtartamot még nem töltötték le, a fennmaradó években továbbra is igényelhetik a támogatást, amennyiben az alsó korhatár kivételével megfelelnek az új szabályoknak.

Ez évtől az igénylések helyszíni ellenőrzése nem csak a terület nagyságára, hanem az igénylő egyéb feltételeknek (pl: végzettség, szakmai gyakorlat, stb) való megfelelésére is kiterjed.

Vármegyénkben 464 fiatal gazda ügyfél nyújtott be támogatási kérelmet.

Termeléshez kötött támogatások (CIS)

Magyarország számára kiemelt jelentőségű, hogy az Unió szabályozás mind a növénytermesztési mind az állattenyésztési ágazatokban lehetőséget ad termeléshez kötött támogatást igénylésére, a vonatkozó rendeletekben meghatározottak szerint. Ez a jogcímcsoport a hazai agrártámogatási rendszer egyik legcélzottabb beavatkozás típusa, mely az érintett ágazatok sajátos nehézségeinek kezelése, rezilienciájuk megerősítése érdekében fejti ki jövedelempótló, kockázatsökkentő hatását.

Az állattenyésztési és a növénytermesztési ágazatban igényelhető támogatások köre nem változott, ugyanakkor az egyes intézkedésekben a feltételek és a növénykultúrák az alábbiak szerint módosultak:

Ipari zöldségnövény termesztéstámogatás a továbbiakban csak a csemegekukoricára és a zöldborsóra igényelhető, a többi zöldségféle az alacsonyabb támogatásintenzitású zöldségtermesztés támogatás keretében kérelmezhető.

Unió döntés következtében 2023-tól az étkezési burgonya kikerült a támogatható zöldségnövények közül, így a termeléshez kötött támogathatósága megszűnt.

A rizs- és cukorrépa termesztés esetében is kötelezővé vált a minősített szaporítóanyag használata, mely rizs esetében a kultúra szempontjából releváns biztosítás megkötésével kiváltható.

Új előírásként jelent meg a termeléshez kötött növénytermesztési támogatások vonatkozásában a JFGK 1 előírás, melynek alapján a víz keretirányelvvel összhangban az igénylőnek meg kell felelnie a vízkivételről szóló szabályozásnak. A földterületek öntözése csak érvényes vízjogi üzemeltetési-, fennmaradási engedély birtokában, és az abban foglaltak betartásával történhet.

A Hízott-bika tartás támogatás jogosultsági kritériumai közé bekerült a szakszerű, központi lajstromszámmal ellátott apaállat használata.

A tejhasznú tehéntartás támogatást igénylők esetében is egy új feltétel került megfogalmazásra, mely szerint a vízminőséget nem veszélyeztető, a tejtermelő tevékenység végzéséhez szükséges, a környezetvédelmi szabályoknak való megfelelés feltételeit meghatározó engedélyben foglaltak betartása kötelező.

Fenti feltételnek való megfelelés, a helyszíni ellenőrzésre kijelölt kérelmezőknél teljeskörűen vizsgálatra kerül.

Agro-ökológiai program (AÖP)

A Stratégiai Tervben egy olyan egymásra épülő, komplex támogatási rendszer - úgynevezett zöld felépítmény - került kidolgozásra, amely elősegíti a környezeti állapot javítását és a természeti erőforrások fenntartható használatát. Elsődleges célja a termelők ösztönzése a gazdálkodási gyakorlataik megújítására, hiszen a mezőgazdasági termelést a megváltozott környezeti feltételekhez kell igazítani, melynek fontos eszköze a környezet- és klímatudatos gazdálkodási gyakorlatok alkalmazása.

Az I. pillér keretében a kondicionalitás szabályrendszerére épülve új elemként jelenik meg az Agro-ökológiai Program (AÖP), mely egy önkéntes vállalatokon alapuló, a teljes üzemméretre, évente igényelhető területalapú támogatási forma, mellyel az alaptámogatási

összeg úgy növelhető, hogy minden gazdálkodó kiválaszthatja földhasználati kategóriáinként (szántó, gyepek, ültetvény) azt a betartandó előírást, mely a saját gazdasága számára a legmegfelelőbb. A választható előírások köre a környezeti szempontból hasznos mezőgazdasági gyakorlatokra, a talaj- és vízvédelemre, a biológiai sokféleség védelmére, továbbá az éghajlatváltozás mérséklésére irányul.

A 2023. évi országos kérelmezési adatok alapján megállapítható, hogy a támogatást igénylő gazdák kevesebb mint fele, az összes igényelt terület 80 %-ával vett részt a programban, tehát ezen támogatást elsősorban a nagy területekkel rendelkező gazdálkodók igényelték. Ezt igazolják vissza a Jász-Nagykún-Szolnok vármegyébe beérkezett igénylések is. Vármegyénkben 2023. évben 8405 db fenntarthatóságot elősegítő alapszintű jövedelemtámogatás (BISS) igénylés került benyújtásra, és ezen kérelmezők 44 %-a vett részt az agro-ökológiai programban, mely az összes igényelt terület 84%-át öleli fel.

A Jász-Nagykún-Szolnok Vármegyei gazdák körében a szántó földhasználati kategória vonatkozásában a korábbi évekből ismert növénytermesztés diverzifikációjára, a mikrobiológiai készítmények alkalmazására, valamint a méhekre veszélyes szerek használati tilalmára vonatkozó gyakorlatok voltak a legnépszerűbbek. Gyepek földhasználati kategória esetében a gyepek megőrzésére, az extenzív gyepek legalább évi egyszeri kaszálására, és a pásztorolók illetve szakaszos legeltetésre, míg az ültetvény földhasználati kategóriában az élő kultúrák fenntartásával vagy gyepesítéssel történő talajtakarásra, a mikrobiológiai készítmények alkalmazására és a méhekre veszélyes szerek használati tilalmára vonatkozó gyakorlatokat választották legtöbben.

A kifizető ügynökség által kifejlesztett MobilGazda applikáció kötelező használatát először a 2023. évi egységes kérelem keretében az AÖP jogcímben írta elő jogszabály. A kizárólag alternáló kasza használata gyakorlatot választó termelőknek a MobilGazda applikáción keresztül készített georeferált fényképpel kellett alátámasztaniuk a tevékenység elvégzését. A visszajelzések alapján több gazdálkodónak problémát jelentett a fénykép elkészítése és beküldése.

Az AÖP olyan támogatási konstrukcióként indult, melyben kizárólag a jogosultsági feltételek üzemi szinten történő vállalása és maradéktalan teljesítése alapján állapítható meg és fizethető ki támogatás.

Az első kérelmezési és kérelem-feldolgozási tapasztalatok alapján azonban a jogalkotó - a vonatkozó rendelet módosításával - sávós kifizetési rendszert vezetett be, mely biztosítja a gazdálkodók részére, hogy az AÖP feltételeinek részleges teljesítése esetén is egy csökkentett támogatási összegre jogosultak maradjanak.

Méhészeti ágazat

A méhészet kicsi szelete a mezőgazdaságnak, de kulcsszerepe miatt kiemelt figyelmet kell rá fordítani, ugyanis beporzás nélkül nincs fenntartható jövő. A méhészeti ágazat vármegyénkben nem elhanyagolható, ezért fontos megemlíteni a kapcsolódó támogatási lehetőségeket. A méhészeti program eddig jól működő EMGA társfinanszírozással megvalósuló támogatási konstrukciói a KAP Stratégiai tervbe integrálódva továbbra is elérhetőek. Idén a petéző méhanya, párzatlan méhanya és anyabölcső vásárlásának támogatása, a méhhigiénia körülmények javításának és méhlegelő telepítésének támogatása valamint a varroa atka, nozematózis és egyéb kártevők, betegségek elleni gyógyszeres védekezés támogatása címen összesen 673 db kérelem került feldolgozásra.

Mindemellett a gazdálkodóknak a Vidékfejlesztési Program keretében is biztosított vissza nem térítendő forrás a méhek jólétét szolgáló higiéniai, állatvédelmi körülmények, feltételek biztosítása során megnövekedett kiadások kompenzálására.

2. Kifizetések

Szokásos módon 2023. október 16. napjától megindult az előleg kifizetés az egységes kérelem több jogcímét érintően. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye esetében eddig több mint 10,4 milliárd forint összegű támogatás utalványozására került sor. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően a Magyar Államkincstár előlegként november 30. napjáig majd azt követően részfizetés formájában indít még idén több körben kifizetést.

Tavaly rendkívüli mértékű aszályal kellett szembenézniük a mezőgazdasági termelőknek. 2023. év elején került sor a 2022. gazdasági év vonatkozásában beérkezett kárenyhítési kérelmek elbírálására és a megállapított kárenyhítési összegek kifizetésére.

A hatalmas mértékű kárenyhítési igényt a kárenyhítési fedezeti alapon rendelkezésre álló forrás nem fedezte, ezért a kormány 41 milliárd forint többlettámogatást biztosított, így az agrár-kárenyhítési alapból közel 50,65 milliárd forint összegű kárenyhítő juttatás kerül kifizetésre. A kárenyhítő juttatás folyósított összege valamennyi jogosult termelő esetén a kiszámított támogatási összeg 80 %-a volt. Vármegyénkben 1.856 termelő részesült a kárenyhítési alapból.

Az idei évben az Ukrajnából származó gabonafélék megnövekedett behozatala miatt elszenvedett gazdasági veszteségek nehezítették a gazdálkodók helyzetét. Az Európai Bizottság sürgősségi támogatási intézkedésről rendelkezett a kukoricatermesztők részbeni kompenzációja érdekében, ezáltal 2023.október 15-ig vissza nem térítendő támogatás igénylésére volt lehetőség. A kérelmek ügyintézése jelenleg még folyamatban van, viszont a megállapított támogatási összegek kiutalására még idén számíthatnak az érintettek.

II. KAP II. pillér, Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA) - Vidékfejlesztési Program

Az Európai Unió vidékfejlesztési politikája a közös agrárpolitika második pillére, és célja az Unió vidéki térségeinek támogatása, valamint a XXI. század számos gazdasági, környezeti és társadalmi kihívásának kezelése. Ez a terület az első pillérhez képest rugalmasabb, ami lehetővé teszi a regionális, nemzeti és helyi hatóságok számára, hogy saját többéves vidékfejlesztési programjaikat egy európai intézkedéscsomag kínálatából választható lehetőségek alapján alakítsák ki. Az első pillérrel ellentétben – amelynek finanszírozását teljes egészében az Unió fedezi – a második pillér programjai egyrészt uniós alapok, másrészt regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásából valósulnak meg.

Magyarország Kormánya 1003/2021. (I. 11.) számú határozatával döntött arról, hogy a 2021–2027. évek tekintetében 80%-os nemzeti társfinanszírozás (az eddigi 17,5%-al szemben) kerüljön biztosításra a Közös Agrárpolitika Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap kerete számára. A forrás célja a vidék gazdasági erejének növelése, a hazai mezőgazdaság és élelmiszeripar versenyképességének és fejlődési lehetőségeinek biztosítása, valamint a gazdák támogatási szintjének a 2021–2027-es időszakban történő megőrzése.

Az elmúlt években mintegy 1.500 milliárd forint forrással kerültek meghirdetésre pályázati felhívásokat a Vidékfejlesztési Program keretében. Ezek sikeresnek bizonyultak, hiszen a korábbiakhoz képest gyorsabb bírálattal sikerült elérni, hogy a nagyszámú támogatást igénylő rövid időn belül támogatói okirathoz jusson, fejlesztését megkezdhesse.

1. Beruházási támogatások

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében a Vidékfejlesztési Program 2014-2020-as forrásaiból elnyert támogatások elszámolása a ciklus végéhez közeledve ütemezetten halad. 2023-ban is jelentős összegek kerültek kifizetésre a kedvezményezettek részére.

Azonban a projektnevelés során az elmúlt évekhez hasonló problémák merültek fel a kedvezményezetteknel. Építéssel járó beruházások esetén a kivitelezésre rendelkezésre álló kapacitások és az építőanyagok hiánya, a közbeszerzési folyamatok elhúzódása, a költségek jelentős növekedéséhez szükséges többletforrások biztosítása, melyek miatt a kedvezményezettek a projektek átütemezésére, a műszaki tartalmak módosítására, a költségnövekmények elismerésére vonatkozó kérelmek benyújtására kényszerültek. Ezen változásbejelentési kérelmek jelentős mértékben lassítják a kérelmek kifizetéséhez kapcsolódó ügyintézési folyamatot.

Az idei év első három negyedében az AVTF munkatársai már több mint 400 db változásbejelentési kérelmet dolgoztak fel. Az év végéhez közeledve a pályázók által benyújtott változási bejelentési kérelmek száma további növekedésnek indult.

A 2014-2020-as időszak fontosabb beruházási pályázataira kifizetett támogatási összegek az alábbiak szerint alakult Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyében:

Intervallusok	Előirányzott kiadások Egy főre jutó költség	Előirányzott kiadások Egy főre jutó költség
VP2-4.1.1-20 Állattartó telepek fejlesztésének támogatása	44	2 969 323 647
VP2-4.1.1.9-21 Állattartó telepek megújításának támogatása	75	1 072 501 833
VP2-4.1.1.1-16 Állattartó telepek korszerűsítése	2	8 838 062
VP2-4.1.1.2-16 Baromfitartó telepek korszerűsítése	7	202 272 072
VP2-4.1.1.4-16 Juh- és kecskétartó telepek korszerűsítése	39	211 942 090
VP2-4.1.1.5-16 Sertéstartó telepek korszerűsítése	7	251 286 757
VP2-4.1.1.3-16 Szarvasmarhatartó telepek korszerűsítése	47	1 455 415 844
VP-5-4.1.1.6-15 - Az állattenyésztési ágazat fejlesztése - trágyatárolók építése	31	326 834 866
VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások	11	245 766 751
VP2-6.1.1-16 A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott Induló támogatás	41	369 129 164
VP6-7.2.1-7.4.1.3-17 Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztése, közértesítési fejlesztése	19	163 460 429
VP3-5.1.1.1-16 Éghajlatváltozáshoz kapcsolódó és időjárási kockázatok megelőzését szolgáló beruházások támogatása	4	10 348 122
VP3-16.1.1-4.1.5-4.2.1-4.2.2-8.1.1-8.2.1-8.3.1-8.5.1-8.5.2-8.6.1-17 Innovációs operatív csoportok létrehozása	14	946 364 958
VP2-4.1.1.7-20 Baromfi- és sertéstartó telepek járványvédelmi rendszereinek fejlesztése	19	139 169 557
VP-2-4.1.3.2-16 Kertészet korszerűsítése - ültetvénytelepítés	5	54 367 419
VP2-4.1.3.2-4.1.3.3-5.1.1-21 Kertészet - ültetvénytelepítés	4	82 658 264
VP2-4.1.3.5-16 Kertészet korszerűsítése-Kertészeti gépbeszerzés támogatása	75	370 041 856
VP2-4.1.3.5-21 Kertészeti üzemek megújításának támogatása	13	104 017 343
VP-2-4.1.3.1-16 Kertészet korszerűsítése- üveg- és fóliaházak létesítése	1	41 073 896
VP2-4.1.2-16 Klímaterelő terménytároló, -szárító és -tisztító építése, korszerűsítése	78	1 411 182 731
VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 Külsőületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kerekítéséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése	46	932 894 083
VP6-7.2.1.1-21 Külsőületi helyi közutak fejlesztése	9	508 943 391
VP6-19.3.1-17 A LEADER - Helyi Akciócsoportok együttműködési tevékenységeknek előkészítése és megvalósítása	10	74 746 927
VP6-19.2.1 Leader helyi felhívások	420	1 844 427 958
VP2-4.1.8-21 Mezőgazdaság digitális átállásához kapcsolódó precíziós fejlesztések támogatása	246	8 991 579 680
VP2-6.3.1-16 Mezőgazdasági kisüzemek fejlesztése	58	152 817 905
VP2-6.3.1-20 Mezőgazdasági kisüzemek támogatása	398	1 665 909 701
VP-3-4.2.1-15 Mezőgazdasági termékek értéknövelése és erőforrás-hatékonyágának elősegítése a feldolgozásban	27	1 236 472 271
VP3-4.2.1-4.2.2-18 Mezőgazdasági termékek értéknövelése a feldolgozásban	8	381 998 796
VP6-5.4.1-16 Nem mezőgazdasági tevékenységek beindítására és fejlesztésére irányuló beruházások támogatása	55	721 849 742
VP6-7.2.1.4-17 Tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátás, valamint szennyvízkezelési fejlesztései	76	190 509 872
VP3-5.1.1.1-21 Tavasszi fagykár megelőzésére szolgáló beruházások támogatása	7	103 524 913
VP6-7.2.1-7.4.1.1-16 - Településképzet meghatározó épületek külső rekonstrukciója, többfunkciós közösségi tér létrehozása, fejlesztése	9	121 303 727
VP2-4.1.7-21 - Terménytárolók, szárítók és tisztítók fejlesztésének támogatása	14	785 302 491
VP2-4.1.4-16 A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése	113	4 221 089 378

Meg kell említeni, hogy a Vidékfejlesztési Program néhány pályázati kiírása idén októberben zárult, melyek bírálata még folyamatban van.

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyében az októberi záraskor beérkezett támogatási kérelmek adatai:

Intézkedés	Beadott kérelmek (db)	Igényelt támogatás (Márk) (Ft)
VP6-7.2.1.4-17 Tanyák háztartási léptékű villamos energia és vízellátás, valamint szennyvízkezelési fejlesztése	27	131 546 990
VP5-16.5.2-21 Az öntözési közösségek együttműködésének támogatása	18	1 956 621 385
VP2-4.1.4-16 A mezőgazdasági vízgazdálkodási ágazat fejlesztése	34	14 504 153 590

A támogatási kérelmek alapján tervezett projekt megvalósításával kapcsolatban fontos felhívni a figyelmet, hogy a Vidékfejlesztési Program keretéből az uniós szabályozásnak megfelelően legkésőbb 2025 év végéig lehet kifizetést teljesíteni. A program egyes intézkedéseinek zárása már 2023-ban, a támogatott beruházások megvalósítása pedig előreláthatóan 2024-ben megtörténik. Az uniós források lehívásának jogvesztő határidejére tekintettel az Irányító Hatóságnak az idő előrehaladtával már nem lesz módja kimentést biztosítani - a 2014 - 2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 90.§ (1) bekezdés b) pontjában foglalt - azon előírás alól, amely szerint a Támogatói Okirat hatályba lépésétől számított 12 hónapon belül a tervezett projektet meg kell kezdeni, és legalább a megítélt támogatás 10%-ával - a rendelet által előírt módon - el kell számolni. Továbbá nem lesz lehetőség a pályázati felhívásban meghatározott - 24 hónap - megvalósítási idő meghosszabbítására sem.

Mindezek miatt kiemelten fontos, hogy a projekt megkezdése előtt a támogatást igénylők/kedvezményezettek vizsgálják felül és mérleget adják, hogy a megvalósításra rendelkezésre álló idő - a jelenlegi nehezített gazdasági környezetben - valóban elegendő-e a projekt teljes befejezéséhez, a záró elszámolás benyújtásához, a működtetés megkezdéséhez és a szükséges jogerős engedélyek megszerzéséhez. Amennyiben a projekt megvalósítását a vállalkozónál több kockázati tényező befolyásolja, és ezért nem garantált a határidőben történő lezárás, úgy a kedvezményezett dönthet a támogatási kérelem visszavonásáról is.

Fontos szempont, hogy a magyar KAP Stratégiai Terv tartalmát tekintve a VP-hez hasonló agrár-beruházási és vidékfejlesztési támogatási intézkedéseket tartalmaz. Ennek megfelelően az új ciklusban is lesz lehetőség többek között a versenyképesség növelését, a klímaváltozás elleni fellépést, a generációs megújulást vagy az élelmiszeripari fejlesztéseket szolgáló projektek támogatott megvalósítására. Amennyiben valaki már rendelkezik egy megtervezett, felmért projekttel, melyet még nem kezdett meg - a jövőben meghirdetésre kerülő, beruházásokat támogató felhívásokra - frissített adatokkal és költségvetéssel – újra benyújthatja a támogatási kérelmét.

2023. október végéig az Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály több mint 500 kifizetési kérelem ügyintézését zárta le, biztosítva ezzel a kifizetéseket. Az uniós pénzügyi

zárás (2025 év) felé közeledve a záró kifizetési kérelmek száma is növekvő tendenciát mutat. A közösségi előírásoknak megfelelően valamennyi beruházási pályázat esetében, legkésőbb a záró kifizetési kérelem benyújtását követően helyszíni vizsgálatot kell végezni. Ebből kifolyólag a Kedvezményezetteknek számolniuk kell azzal, hogy a záró kifizetési kérelmek feldolgozása hosszabb időt vesz igénybe.

2. Helyi intézkedések támogatása

A vidékfejlesztési programokra rendelkezésre álló források legalább 5%-át olyan intézkedésekre kellett fordítani, amelyek a LEADER-megközelítésen / közösségvezérelt helyi fejlesztésen alapulnak. A LEADER program célja, hogy elősegítse a vidéki munkahelyek megtartását és új munkahelyek létesítését, hozzájárulva ezzel a biztonságos életkörülmények kialakításához és a lakosság helyben tartásához. Az alulról jövő kezdeményezések jó példája a LEADER támogatások felhasználása, amelynek célja elsősorban a helyi mikrovállalkozások segítése és a vidéki önkormányzatok helyi fejlesztése.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye vidéki térségét 5 LEADER Helyi Akciócsoport (HACS) fedi le.

Az idei évben is több felhívásra nyújthattak be támogatási kérelmet a kistérségekben tevékenykedő önkormányzati, civil és vállalkozói szféra szereplői. A támogatási kérelmek ügyintézését az akciócsoportok befejezték, a döntések kiközlése folyamatos.

A már elnyert támogatással rendelkező ügyfelek által megvalósított projektek után benyújtott kifizetési kérelmek feldolgozása a 2023-as évben is ütemezetten zajlott/zajlik főosztályunkon, ezáltal a kedvezményezettek részére a kifizetések gördülékenyen tudnak haladni.

A Helyi Akciócsoportoknak 2023. évben új Helyi Fejlesztési Stratégiát kellett kidolgoznia, mely stratégiákon keresztül koordinálhatják az illetékességi területükre jutó fejlesztési források felhasználását a 2021-2027-es időszakban annak érdekében, hogy a helyi igényeknek megfelelő fejlesztések valósuljanak meg. 2024. évtől ezen kidolgozott stratégiáknak megfelelő helyi felhívásokat jelentethetnek meg a kistérségükben élő, tevékenykedő civil, vállalkozói és önkormányzati szféra számára. Ezen felül az új költségvetési ciklus szabályaihoz igazodva a Helyi Akciócsoportok működési költségei továbbra is biztosítottak lesznek.

III. Az agrártámogatási rendszer 2024. évtől várható változásai

Magyarország Közös Agrárpolitika Stratégiai Terve alapján ez év novemberére elkészült az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokhoz kapcsolódó 2.900 milliárd forintnyi pályázati menetrend. 2024. év elejétől megkezdődik az új agrár- és vidékfejlesztési pályázati felhívások és támogatási jogcímek meghirdetése, melynek 69 kiírásból álló menetrendje az Agrárminisztérium honlapján is elérhető. A tervek a külső körülmények okán kis mértékben módosulhatnak.

A jövő év végéig tervezett menetrend kialakítását nem írja elő jogszabályi kötelezettség, de a jelenlegi nehezebb gazdasági, piaci és finanszírozási környezetben az érintettek számára fontos a tervezhetőség és kiszámíthatóság.

Fentiek alapján a meghirdetett pályázatok lehetőséget biztosítanak majd a kis-, közepes- és nagygazdaságok számára egyaránt, hogy az elmúlt két év gazdasági-piaci változásaira reagálva, a termelésüket hatékonyabbá tegyék vagy akár a több lábon állás irányába nyithassanak.

A vidékfejlesztési támogatások vonatkozásában nagyon fontos kiemelni, hogy 2024 évtől a VP és a KAP Stratégiai Terv párhuzamosan fog egymás mellett működni, amely nagy odafigyelést fog megkövetelni a kedvezményezettektől és a leendő pályázóktól.

A következő években az EMGA alpból finanszírozott területalapú közvetlen támogatások rendszere is tovább változik, fejlődik.

Az egyik lényeges változás, hogy az Európai Bizottság 2024-re már nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy gazdálkodóiknak átmeneti mentességet biztosítsanak a vetésváltás és a nem termelő területek kijelölésének új szabályai alól, így jövőre életbe lépnek a jóváhagyott magyar KAP Stratégiai Tervben foglaltak szerinti, de az idei évben még nem alkalmazott szigorúbb előírások.

A másik lényeges változás, hogy 2024. évben már nem csak a BISS, hanem valamennyi területalapon igényelhető támogatás ellenőrzése a TMR hatálya alá fog kerülni, ezáltal a terület alapú igénylések 100%-ára kiterjedő rendszerszintű vizsgálatok folyamatosan felváltják a klasszikus helyszíni ellenőrzést. Bővülni fog a kötelezően MobilGazda applikációval igazolandó támogatási feltételek köre is. A támogatások folyamatosan bővülő - a gazdálkodók számára kötelező - technikai feltételrendszere uniós előírás, melynek teljeskörű bevezetésére várhatóan 2025-től fog sor kerülni.

Az uniós előírások egyértelműen abba az irányba mutatnak, hogy a támogatások igénylési folyamatának technikai feltételrendszere is modernizálódjon, így a gazdátársadalomnak is mielőbb fel kell készülnie az új technikák alkalmazására.

Összegezve elmondható, hogy az agrártámogatási rendszerben bekövetkezett eddigi változások abszolválása mind az agrártársadalom mind a kapcsolódó intézményrendszer összes résztvevője számára nagy feladatot jelentett és a közeljövőben bevezetésre kerülő új előírásoknak történő megfelelés a gazdálkodók részéről további alkalmazkodást és adminisztrációs feladatokat fog jelenteni.

ZÁRADÉK

Az eredeti papír alapú dokumentummal egyező.

Másolatkészítő szervezet neve:

Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal

A másolat képi vagy tartalmi egyezéséért felelős személy neve:

Juhász Rita

Másolatkészítő rendszer:

Poszeidon (EKEIDR) Irat és Dokumentumkezelő rendszer. '3.791.9.23'

Másolatkészítési szabályzat:

JNSZM KH Kormány megbízottjának 8/2018. (IV. 12.) számú utasítása

Másolatkészítési rend elérhetősége:

<https://kormanyhivatalok.hu/kormanyhivatalok/jasz-nagykun-szolnok/megye/e-ugvintezes>

Másolatkészítés időpontja:

2023.11.27. 12:54:04

A dokumentum elektronikusan hitelesített.
Dátum: 2023.11.27. 12:54:04
Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Kormányhivatal
Juhász Rita